294.308
อ234ว
ฉ. 2

อนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ร้อยโท วอน ลังคุลินดา

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร
วันพฤหัสบดี ๑๒ กันยายน ๒๕๑๑

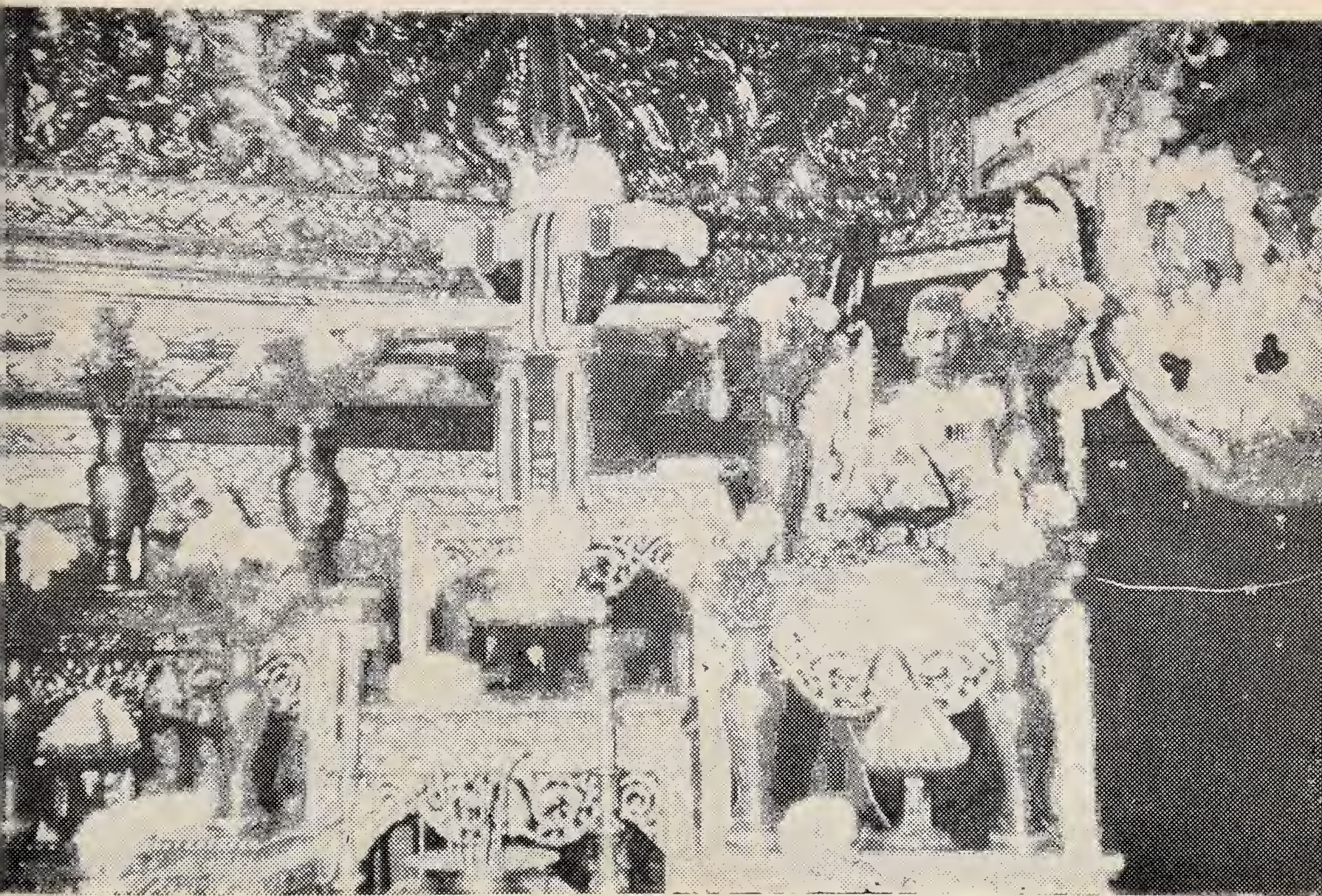
เลขหมู่ 291.308
ต 23ส
ฉ.2
เลขทะเบียน 019579

ร.ท. วอน สังคุลจินดา

ชาตะ — กรกฎาคม ๒๔๒๗

มตะ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๑

ตั้งศพสวดพระอภิธรรม ๒๗-๒๙ พ.ค. ๒๕๑๑ ณ บ้านพักปากเกร็ด

ลูก ๆ ของคุณพ่อ ร.ท. วอน ลังคุลจินดา

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร. ท. วอน ลังคุลจินดา คุณพ่อของกระผมครั้งนี้บรรดาลูกหลานได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร ได้จัดพิมพ์หนังสือขึ้นสักเล่มหนึ่งเพื่อแจกเป็นอนุสรณ์แก่บรรดาท่านผู้มีเกียรติที่ได้มาร่วมในงานพระราชทานเพลิงศพ และได้ตกลงมอบให้กระผมเป็นผู้ดำเนินการ โดยที่เป็นเวลากระทันหันและต้องการจะให้แล้วเสร็จทันในวันพระราชทานเพลิงศพ กระผมจึงได้รวบรวมบทความต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นข้อคิดและให้ประโยชน์แก่บรรดาท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย จากวารสาร นวกะ ๒๕๐๐ ซึ่งได้จัดทำในสมัยเมื่อครั้งกระผมอุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม และกระผมได้รับมอบหมายจากบรรดาเพื่อนพระภิกษุรุ่นเดียวกันในครั้งกระนั้นให้กระผมเป็นบรรณาธิการจัดทำวารส่าร นวกะ ๒๕๐๐ โดยออกเป็นรายสัปดาห์ตลอดระยะเวลา ๑ พรรษา ซึ่งบทความดังกล่าวมีทั้งบทความของพระเถระผู้ใหญ่ และของบรรดาเพื่อนพระภิกษุรุ่นเดียวกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมี

บทความของสมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน ซึ่งเคยเป็นพระอุปัชฌาย์ของกระผมในอดีตได้ประทานพระโอวาทครั้งสุดท้ายไว้ในวารสาร นวกะ ๒๕๐๐ นี้ด้วย กระผมจึงต้องขอประทานอนุญาตต่อสมเด็จพระอุปัชฌาย์ พระเถระและบรรดาเพื่อนพระภิกษุรุ่นเดียวกัน ในครั้งกระนั้นด้วยที่กระผมจำเป็นต้องนำบทความดังกล่าวมาตีพิมพ์ในหนังสือเล่มนี้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อแจกแก่บรรดาผู้มีเกียรติที่ได้มาในงานพระราชทานเพลิงศพบิดาของกระผมในครั้งนี้ ทั้งนี้ หากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องไม่ว่าด้วยประการใดๆ ก็ดี กระผมต้องถือโอกาสขอประทานอภัยเป็นอย่างสูงต่อบรรดาท่านเจ้าของบทความไว้ ณ ที่นี้ด้วย

หากหนังสือเล่มนี้ จะพึงบังเกิดประโยชน์แก่ท่านผู้ใดแม้แต่เพียงเล็กน้อยก็ตามกระผมก็ใคร่ขอให้กุศลเจตนาอันเกิดจากกตัญญูกตเวทิตาธรรมด้วยความจริงใจจากบรรดาลูกหลาน จงมีผลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของคุณพ่อจงไปสู่สุขสงบในคติภพนั้น ๆ เทอญ

เพื่อเป็นการสนองตอบแทนบุญคุณที่ท่านทั้งหลาย ได้กรุณาให้เกียรติมาร่วมการบำเพ็ญกุศลในการพระราชทานเพลิงศพ ร.ท. วอน ลังคุลจินดา บิดาของกระผมครั้งนี้ ขอกุศลผลบุญที่ท่านได้ร่วมบำเพ็ญกุศลในครั้งนี้ จงดลบันดาลให้บรรดาท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน จงปราศจากภัยพิบัติทั้งปวง ทุกประการ ขอจงประสบแต่ความสุข ความเจริญ จนตลอดชั่วชีวิตเทอญ.

อนึ่ง หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดขาดตกบกพร่อง หรือเกิดความไม่เรียบร้อยด้วยประการใด ๆ ก็ดี อันสืบเนื่องมาจากการพระราชทานเพลิงศพในครั้งนี้แล้ว กระผมในนามของบรรดาคณะเจ้าภาพและลูกหลาน ใคร่ขอกราบประทานอภัยต่อบรรดาท่านผู้มีเกียรติและญาติมิตรทั้งหลายไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

สนั่น ลังคุลจินดา
ผู้แทนเจ้าภาพ.
๑๒ กันยายน ๒๕๑๑

ประวัติย่อ

ร.ท. วอน ลังคุลจินดา เป็นบุตรของคุณปู่แหยม (สังกัดพระราชวังบวร) และคุณย่ามิ ลังคุลจินดา เกิดที่ตำบลบางพูดนอก อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ — กรกฎาคม ๒๔๒๗ เดือน ๘ ปีวอก วันเสาร์

คุณพ่อมีพี่น้องร่วมมารดา รวม ๕ คน คือ:–

๑. นางเลียบ	โกมลมิศร์	ถึงแก่กรรมแล้ว
๒. นางเทียบ	นิโลบล	ถึงแก่กรรมแล้ว
๓. นายรส	ลังคุลจินดา	ถึงแก่กรรมแล้ว
๔. ร.ต.ต. สอน	ลังคุลจินดา	ถึงแก่กรรมแล้ว
๕. ร.ท. วอน	ลังคุลจินดา	ถึงแก่กรรมแล้ว

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. ๒๔๔๔	เป็นพลทหารกรมทหารราบที่ ๑ (มหาดเล็กรักษาพระองค์)
พ.ศ. ๒๔๔๖	เป็นนักเรียนนายสิบกองพลที่ ๑ (มหาดเล็กรักษาพระองค์)

๑ เมษายน ๒๔๔๘ เป็นนักเรียนนายร้อยทหารบก เลขประจำตัว ๙๘๙

๑๔ มีนาคม ๒๔๕๑ สอบไล่ได้ตามหลักสูตรของโรง-เรียนนายร้อยทหารบกชั้นมัธยม ชั้น ๖ เป็นที่ ๒๔

ยศทางทหาร

๑ เมษายน ๒๔๕๒ ได้รับยศเป็นนายร้อยตรีทหารบก

๒๔ เมษายน ๒๔๖๓ ได้รับยศเป็นนายร้อยโททหารบก

ตำแหน่งและการรับราชการทหาร

๑ เมษายน ๒๔๕๒ สำรองราชการ กรมทหารราบที่ ๑๖

๑ กรกฎาคม ๒๔๕๒ เป็นประจำกอง ๓ กรมทหารราบที่ ๑๖

๑ กรกฎาคม ๒๔๕๓ ออกจากประจำการเพื่ออุปสมบท

๒๔ ธันวาคม ๒๔๕๓ กลับเข้าประจำการตามเดิม

๑ เมษายน ๒๔๕๕ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๑๖

๑ เมษายน ๒๔๕๖ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๘

๑ เมษายน ๒๔๖๐ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๑๗
๑ ตุลาคม ๒๔๖๔ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๓
๑ พฤศจิกายน ๒๔๖๙ ประจำกรมทหารบกราบที่ ๑๕
๑ เมษายน ๒๔๗๐ ออกจากประจำการเป็นนายทหารกองหนุนเพื่อรับพระราชทานเบี้ยบำนาญ สังกัดกองจเรทหารบก

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ

๓๐ ธันวาคม ๒๔๖๗ ได้รับพระราชทานเหรียญจักรมาลา (ร.จ.ม)
๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ ได้รับพระราชทานเหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน) รัชกาลที่ ๗ (ร.ร.ศ.๗)
๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ ได้รับพระราชทานเหรียญบรมราชาภิเษก (เงิน) รัชกาลที่ ๙ (ร.ร.ศ.๙)

คุณพ่อใช้ชีวิตทหารมาตั้งแต่เยาว์วัย คุณพ่อเป็นคนเข้มแข็ง อดทน มีทิษฐิมานะ ไม่ค่อยพูดมาก

เมื่อคุณพ่อได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก และเข้าประจำการแล้ว ก็ได้ทำการสมรสกับคุณแม่ละม่อม ฯ ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๑๐ คุณพ่อมีบุตรธิดารวม ๖ คน คือ :–

๑. นายศิริ ลังคุลจินดา รับราชการกรมอนามัย จังหวัด ยะลา

๒. พ.ท. ชีวัน ลังคุลจินดา รับราชการอยู่ศูนย์การทหารปืนใหญ่ จังหวัดลพบุรี

๓. นางสนธยา บุนนาค เป็นครูโรงเรียนราษฎร์

๔. นายสนั่น ลังคุลจินดา รับราชการกรมแรงงาน

๕. นางศศิธร ลังคุลจินดา รับราชการ กรมทางหลวง

๖. นายสวิทย์ ลังคุลจินดา รับราชการ กรมเจ้าท่า

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ ผ่านพ้นไปแล้วใน พ.ศ. ๒๔๗๐ คุณพ่อก็ต้องออกจากประจำการเป็นนายทหารกองหนุนเพื่อรับพระราชทานเบี้ยบำนาญ ในตอน

ต้นรัชกาลที่ ๗ เนื่องด้วยภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ครอบครัวของคุณพ่อต้องถูกกระทบกระเทือนอย่างหนักเพราะคุณพ่อต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่ลูก ๆ หลายคน ลูก ๆ ต้องแยกย้ายกันอยู่และด้วยรายได้จากเงินเบี้ยบำนาญของคุณพ่อที่ได้รับจากทางราชการเพียงเล็กน้อย และด้วยมรดกของคุณย่า ฯ คุณพ่อก็ต้องต่อสู้เพื่อลูก ๆ อย่างหนัก และด้วยพลังใจอันเข้มแข็งตลอดมาเป็นเวลาอันยาวนาน จนในที่สุดลูก ๆ ก็ได้มีอา-ชีพเป็นหลักฐานพ้นจากความอุปการะของคุณพ่อไปทุกทุกคน โดยปกติคุณพ่อชอบศึกษาและสนทนาธรรมเป็นประจำ โดยมักชอบไปคุยกับพระที่วัดเป็นประจำเสมอ คุณพ่อสนใจในการบุญการกุศล คุณพ่อให้ความเมตตากรุ-ณาแก่ลูกหลานเมื่อขอร้องท่านเสมอ ครั้งสุดท้ายเมื่อคุณแม่ต้องมาจากไปเมื่อปีที่แล้ว คุณพ่อมีอาการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด โดยคุณพ่อไม่ค่อยจะพูดจาเหมือนเช่นเคย และไม่ยอมนอนในที่ซึ่งเคยนอน จนกระทั่งเมื่อประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๑ คุณ

พ่อเริ่มล้มป่วยโดยไม่ยอมรับประทานอาหาร รับได้แต่ของเหลวและอาหารประเภทน้ำ ๆ เท่านั้น ทำให้คุณพ่อไม่มีแรงในการพยุงกายและมีอาการอ่อนเพลียผิดปกติไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว ลูกหลานได้ให้หมอมาตรวจอาการและฉีดยาบำรุงให้ แต่ก็ไม่สามารถจะฉีดยาได้ตามที่ต้องการ หมอจึงได้แนะนำให้ลูกหลานนำท่านไปให้การดูแลรักษาที่โรงพยาบาล ซึ่งลูกหลานก็ได้ปฏิบัติตามโดยได้ไปติดต่อขอฝากให้พักรักษาตัวในโรงพยาบาลในทันทีและได้ขอร้องและอ้อนวอนขอให้ท่านไปพักรักษาตัวอยู่ ณ โรงพยาบาลเป็นการชั่วคราวสักระยะเวลาหนึ่งพออาการท่านดีขึ้นก็จะรับท่านกลับบ้านแต่คุณพ่อไม่ยอมไปโรงพยาบาลโดยจะขออยู่ใกล้ชิดกลับลูกหลานที่บ้าน ลูกหลานก็ไม่อาจจะขัดความประสงค์ของท่านได้ จึงได้แต่เพียงพยาบาลและดูแลท่านอย่างใกล้ชิดอย่างดีที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้เท่านั้น จนถึงเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๑๑ คุณพ่อจึงได้จากลูกหลานไปอย่างไม่มีวันที่จะได้กลับคืนมา เมื่อเวลา ๒๒.๐๐ น. ด้วย

อาการอันสงบ ณ บ้านพักเลขที่ ๑๒๗ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี รวมอายุได้ ๘๔ ปีโดย มิได้สั่งเสียแต่ประการใด ซึ่งทั้งนี้ยังความเศร้าโศรกสลด เสียใจอย่างสุดที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบได้แก่บรรดาลูกหลาน และญาติมิตรทุกคน ซึ่งคุณพ่อได้เคยให้ความอบอุ่น เคย ให้ความอุปถัมภ์ และให้กำลังใจเพื่ออนาคตที่ดีด้วยความ เมตตากรุณาอันสูงยิ่ง และจะไม่มีวันลืมเลือนไปจากจิต ใจของบรรดาลูกหลานและญาติมิตรทุก ๆ คน

บุญกุศลแห่งความดีใด ๆ ที่คุณพ่อของลูกได้ประ-กอบไว้ในระหว่างที่มีชีวิตอยู่ก็ดี ผลานิสงส์ที่คุณพ่อได้ บวชลูกในพระพุทธศาสนาทุก ๆ คนก็ดี บุญกุศลใดที่ บรรดาญาติมิตรและลูกหลาน ได้บำเพ็ญให้เป็นนิจ นั้นก็ดี และรวมทั้งกุศลอันเกิดจากการจัดทำหนังสือเล่มนี้เพื่อแจก แก่บรรดาผู้ที่มาร่วมในการบำเพ็ญกุศลครั้งนี้ก็ดีขอจงเป็น ผลานิสงส์ ช่วยดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของ คุณพ่อของลูกจงไปสู่สุขคติร่วมกับคุณแม่ซึ่งได้ล่วงลับไป แล้ว ณ ทิพยสถานเสวยแต่ทิพยสมบัติ ตามความปรารถนา ทุกประการ เทอญ.

ไว้อาลัยแด่คุณพ่อของลูก ๆ

คุณพ่อเป็นสุดที่รักและเป็นที่เคารพบูชาเทอดทูนของลูก คุณพ่อเป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแก่ลูก และเป็นแสงสว่างส่องทางชีวิตให้แก่ลูกตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งบัดนี้ พระคุณของคุณพ่อเลิศล้นเหลือที่จะคณานับ เมื่อคุณพ่อมาถึงแก่กรรมลง ทำให้บรรดาลูก ๆ รู้สึกใจหายพร้อมกับความเศร้าสลดใจอย่างสุดที่จะหาสิ่งใดมาเปรียบได้ แม้ลูกจะซาบซึ้งเป็นอย่างดีว่าคุณพ่อของลูกจะต้องจากไปในไม่ช้าก็เร็วก็ดี เพราะคุณพ่อเป็นร่มโพธิร่มไทรเคยปกป้องคุ้มครองชีวิตของลูกหาที่สุดมิได้อีกแล้ว คุณพ่อเป็นจุดรวมความสมานสามัคคีของลูก ๆ ให้เกิดความรักความเคารพและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลูกเป็นหนี้บุญคุณของคุณพ่ออย่างสุดที่จะหาสิ่งใดมาตอบแทนพระคุณนั้นให้หมดสิ้นไปได้ ลูกได้รับความร่มเย็นเป็นสุขอยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะความเมตตากรุณาของคุณพ่อที่ได้มีต่อชีวิตลูก ๆ ทุกคนคุณพ่อเคยสร้างแต่คุณงามความดี มีจิตเมตตาปราณีโอบอ้อมอารีต่อลูกหลานและญาติมิตรทุกคนเท่าที่จะทำได้

คุณพ่อจากลูกไปแล้ว ทิ้งให้ลูกต้องเศร้าสลดและอาลัยถึงอยู่สุดที่จะพรรณา ลูกขาดสิ่งยึดเหนี่ยว ลูกขาดสิ่งที่ลูกเคยให้การเคารพบูชาอย่างสูง แม้ลูกจะรู้ซึ้งอยู่แก่ใจว่าการจากไปของคุณพ่อเป็นธรรมดาที่มนุษย์ทุกผู้ทุกนามจะต้องประสบ แต่ลูกก็อดที่จะว้าเหว่เสียมิได้ สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน มัจจุราชไม่เคยปราณีไว้ชีวิตแก่ใครเลย แม่ว่าจะเป็นคนดีหรือคนชั่ว โดยที่ลูกยังเป็นปุถุชนธรรมดา จึงไม่อาจจะหักห้ามความเสียใจอันสุดซึ้งลงเสียได้ในเวลาอันสั้น แม้ลูกจะทราบว่าการจากไปของคุณพ่อนั้นเป็นเรื่องธรรมดาของสัตว์โลก ซึ่งจะหลีกเลี่ยงไปให้พ้นเสียมิได้ก็ดี เมื่อคุณพ่อมาจากลูกไปเสียก่อนเช่นนี้ ทำให้ลูกรู้สึกใจหายและว้าเหว่ใจอย่างบอกไม่ถูกคล้าย ๆ กับว่าลูกได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่ในโลกนี้อย่างเดียวดายไร้ที่พึ่ง ไร้ที่ปรึกษา คุณแม่ได้จากลูกไปยังไม่พ้นขวบปีไม่ทันไร คุณพ่อก็ต้องมาจากลูกไปเสียอีกเช่นนี้ ไม่ว่าใครก็ตามที่ต้องตกอยู่ในฐานะอย่างลูกเช่นนี้ ลูกเชื่อเหลือเกินว่าคงยากที่จะหักห้ามใจไม่ให้อาลัยอาวรณ์คิดถึงคุณพ่อเสียมิได้

ในที่สุดนี้ ลูก ๆ ขอวิงวอนอัญเชิญดวงวิญญาณที่บริสุทธิ์ของคุณพ่อจงไปสู่สุขคติสัมปรายภพนั้นเทอญ และขอให้บุญกุศลต่าง ๆ และความดีงามของคุณพ่อที่มีต่อลูกหลานซึ่งคุณพ่อได้เคยสร้างสมไว้ใน ระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ และบุญกุศลของลูก ๆ ที่ได้กระทำไปแล้วก็ดี หรือจะได้กระทำในโอกาสต่อไปก็ดี จงช่วยเป็นประทีปส่องทางให้คุณพ่อของลูกจงไปสู่สุขคติภพนั้นเทอญ.

รักและเคารพอย่างสูงสุด

จากลูก ๆ ของคุณพ่อทุกคน

คำไว้อาลัยของหลาน ๆ

เมื่อคุณปู่ ท่านได้มาถึงแก่กรรมลงในครั้งนี้ หลาน ๆ ทุกคนรู้สึกเสียใจอย่างสุดซึ้ง และเกือบจะบอกได้ว่าเป็นการเสียใจครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตของหลาน ๆ เพราะคุณย่าได้มาจากหลาน ๆ ไปยังไม่ทันที่หลาน ๆ จะลืมความเศร้าสลดเสียใจ คุณปู่ของหลานก็ต้องจากหลานไปอีกเช่นนี้ ทำให้หลาน ๆ ต้องบังเกิดความเศร้าสลดใจเป็นทวีคูณ คุณปู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของหลาน ๆ คอยให้ความคุ้มครองป้องกันแก่หลาน ๆ คุณปู่ เคยบำเพ็ญความดีต่อลูกหลานและญาติมิตรทุกคน คุณปู่มีแต่ความเมตตากรุณาต่อหลาน ๆ คุณปู่ไม่ดุด่าว่ากล่าวให้หลาน ๆ ต้องเสียน้ำใจ คุณปู่เป็นจุดรวมความสามัคคีของลูก ๆ หลาน ๆ มองหลาน ๆ แต่แง่ดีเสมอ ต่อไปนี้หลาน ๆ ไม่มีใครที่จะเรียกว่าคุณปู่อีกแล้ว หลาน ๆ ใคร่ขอให้คุณงามความดีทั้งหลายที่คุณปู่ได้สร้างสมไว้ภพนี้ จงบันดาลให้คุณปู่ สุดที่รักของหลาน จงประสบแต่ความสุขตลอดไปในสรวงสวรรค์

ชั้นดาวดึงส์ หรือหากคุณปู่จะปฏิสนธิในภพหน้า ก็ขอให้คุณปู่ได้พบแต่แหล่งที่มีความสุขกาย สุขใจ สมบูรณ์พูนผลไปด้วย ลาภ ยศ และสมบัติทุกประการเทอญ หลาน ๆ ใคร่ขอตั้งสัตย์อธิษฐานขอให้หลาน ๆ ได้ไปเกิดเป็นหลานของคุณปู่อีกทุกชาติไปเทอญ.

ด้วยความอาลัยอย่างยิ่ง

จากหลาน ๆ ของคุณปู่

ไว้อาลัยแด่คุณปู่ของหลาน

◎ สองหกวันที่นี้ อาลัย
คุณปู่ละจากไป ชีพม้วย
เดือนหกติดเตือนใจ พฤษ – ภา เฮย
สองห้าหนึ่งหนึ่งด้วย แม่นแล้ว พ.ศ.

◎ สองหกพฤษภา คุณปู่มาลาร้างไป
จากไปไกลแสนไกล สุดจะให้หวนกลับมา
◎ สองห้าหนึ่งหนึ่งนี้ พ.ศ. ที่ท่านไคลคลา
ละโลกแรมร้างลา จากหลานยาให้อาดูร
◎ สุดแสนจะอาลัย ให้เศร้าใจเมื่อท่านสูญ
โศรกเศร้าทวีคูณ ทุกข์เพิ่มพูนสุขไป่มี
◎ โอ้ต่อแต่นี้แล้ว สิ้นโพธิ์แก้วผู้ปราณี
เอ็นดูหลานหลานนี้ หาไหนมีที่เปรียบปาน
◎ ยามครั้งท่านยังอยู่ เราทุกผู้ต่างชื่นบาน
ด้วยท่านได้เจือจาน เป็นโพธิ์ทองป้องกันภัย

๏ แต่มา ณ บัดนี้ หลานสุดที่จะอาลัย
ยากจะพรรณนาไว้ เพราะใช่ที่เก่งกาพย์การ
๏ จึงขอกุศลใด ท่านทำไว้แต่ก่อนกาล
จงช่วยดลบันดาล ท่านสู่สัมปรายภพเทอญ.

—o—

ด้วยความรักและอาลัยอย่างยิ่ง
จากหลาน "วชิราภรณ์(ตุ๋ม) ลังคุลจินดา"

สารบัญ

หน้า

หน้า

พุทธทำนายศิลาจารึก
พระพุทธเจ้าทำนายเหตุการณ์ของโลก
ตอนเข้าถึงพุทธกาล

แปลและคัดลอกมาจากศิลาจารึก ณ เชตวันมหาวิหารในสวนมฤคทายวันแห่งประเทศอินเดียโดยคณะทูตไทยที่ไปอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุ และพระศรีมหาโพธิ์ เมื่อ พ. ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งพระองค์ได้ทำนายเกี่ยวกับเหตุการณ์ของโลก ที่ผันแปรไปในอนาคต เป็นคำทำนายที่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพื่อเป็นการประดับความรู้และเป็นข้อคิดเปรียบเทียบลักษณะการต่าง ๆ จึงได้นำคำแปลพระพุทธทำนายจากศิลาจารึกมาเสนอดังต่อไปนี้

สาธุ สมเด็จพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเมตตากรุณาต่อสัตว์โลกยิ่งนัก ในคราวที่พระองค์จะเสด็จดับขันธ์เข้าสู่พระปรินิพพาน จึงตรัสแก่พระอานนท์ผู้เป็นศิษย์เฝ้าอยู่ใกล้ว่า

"ดูก่อน อานนท์ สัตว์โลกที่เกิดมาในวัฏสงสาร จะหมุนเวียนไปใกล้ความแตกดับทำลาย เมื่อตถาคตได้เข้าสู่ปรินิพพานไปแล้ว ๕,๐๐๐ พรรษา ในสมัยกึ่งศาสนา คือกึ่งพุทธกาล อันเป็นเวลา ๒๕๐๐ ปี มนุษย์และสัตว์จะได้รับภัยพิบัติสารพัดทิศเสียครั้งหนึ่ง ในระยะ ๓๐ ปี ในระยะนั้นเองสิ่งที่ศาสนิกชนไม่เคยพบเคยเห็นก็จะได้พบได้เห็น ยักษ์ที่ถูกสาปให้หลับก็ฟื้นขึ้นมาอาละวาดยิ่งนัก เมื่อใกล้จะถึงกึ่งพุทธกาล ภัยของมนุษย์ก็จะทวีขึ้นเป็นลำดับ มนุษย์นอกศาสนาจะรบราฆ่าฟันกันถึงนองแผ่นดินและแม่น้ำ แม้ในอากาศก็มีภัยตกมาจากฟากฟ้าทุกทิศานุทิศ ไฟจะลุกเผาผลาญมนุษย์ไม่ขาดระยะ ต่างฝ่ายต่างทำลายกันย่อยยับกระหายเลือด แผ่นดินแม่น้ำจะเดือดเป็นเปลวไฟ แล้วตายไปฝ่ายละครึ่งจึงจะเลิก ต่างฝ่ายต่างหมดกำลังด้วยกัน ตามวิสัยของยักษ์ร้ายนอกศาสนา ซึ่งถือกำเนิดมาจากสัตว์ป่าอำมหิต

ฝ่ายศาสนิกผู้ขวนขวายในทางบุญ เดินตามทางวัจนะของตถาคต ก็สามารถจะระงับร้อนไม่ให้รุนแรง บ้าน

ใดที่เคารพสักการบูชาพระศรีมหาโพธิ์ และผ้ากาสาวพัสตร์ก็จะได้รับความวิบัติเบาบาง แต่จะหลีกภัยธรรมชาติให้พ้นเสียทีเดียวนั้นไม่ได้

ภัยของมนุษย์ดังกล่าวมานี้ จะเริ่มตั้งแต่ศาสนาของตถาคตล่วงได้ ๒๔๘๕ เป็นต้น ไฟจะลุกลามมาจากทางทิศตะวันตกไหม้วัดวาอาราม สมณชีพราหมณ์ จะอดอยากยากเข็ญคนบ้านจะเข้าป่าสัตว์ป่าจะเข้ากรุงเมืองหลวงจะร้อนเป็นเปลวไฟ ลูกไฟจะตกจากฟากฟ้าเป็นเพลิงผลาญเหล็กกล้าจะทะลายจากน้ำ มหาสมุทรจะชอกช้ำ สงครามจะเกิดทั่วทิศ ศึกจะติดบ้าน ทหารจะเป็นเจ้า ข้าวจะเกิดขาดแคลน ทั่วแว่นแคว้นจะอดอยาก พลูหมากจะหมดเปลือง ปราชญ์เปรื่องจะสิ้นสูญ ราชตระกูลอำมาตย์ราษฎร์ทุกคนถืออำนาจเป็นธรรม ไม่เคารพหลักธรรม โลกแปรปรวนนิยมนับถือคำของคนคด คนคดโกงกล่าวเท็จ คนประจบสอพลอย่อมได้รับความเชื่อถือในท่ามกลางสังคมสันนิบาต คนดีมีศีลประพฤติตรง ประพฤติชอบไม่มีเสียง (อธรรมพูดจ้อ แต่ธรรมเป็นใบ้) จะเกิดการจลาจลวุ่นวาย

ลูกจะพลัดพรากจากแม่ แม่จะพลัดพรากจากลูก โคกจะเป็นน้ำ ผีโขมดป่าจะเข้าเมือง พระเสื้อเมืองทรงเมืองจะเข้าไพร เทวดาจะเรียกแมลงบี้เหล็ก โกฏิหนึ่งให้มาปล่อยไข้เป็นไฟผลาญ

บุคคลใดเจริญเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียนข่มเหงอิจฉาพยาบาทและประทุษร้ายซึ่งกันและกัน ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมและยึดถือคาถาของตถาคตด้วยก็จะพ้นภัยพิบัติให้เจริญภาวนาดังนี้

"ฑิต ทิราทนฺ สณฺฑโล กลีลา กลลา
สติโส อถิ โท คหตเน"

ให้ท่องบ่นเมื่อภัยจะมาถึง หรือจดเป็นตัวอักษรไว้ในผืนผ้า หรือโลหะอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วผูกแขวนไว้ที่บ้านเรือนหรือพันศีรษะ ป้องกันภัยได้สารพัด

ดูกร อานนท์ ตถาคตสงสารสัตว์เป็นล้นพ้น ที่มีอายุขัยใกล้ยุคกึ่งและยุคสลาย เมื่อศาสนาของตถาคตล่วงได้ ๒๕๑๓ ปี (ปีจอ) พระจันทร์จะรีบเร่งแสงฉายส่อง

โลก ครั้นล่วงได้ ๒๕๑๕ ปี (ปีชวด) ก็เป็นอันพ้นระยะ ๓๐ ปี แห่งยุควิบัติตอนกึ่งพุทธกาล พวกอธรรมคือคนที่ไม่ตั้งอยู่ในสัตย์ในศีลนั้นจะหมดไป เพราะมิจฉาทิฏฐิจะสูญไปจากโลก อธรรมแพ้ภัยในที่สุด ครุฑจะบินกลับถิ่นสถาพร คนที่จรจะกลับกรุงบำรุงธรรม ธรรมจะชนะพระจะอยู่คู่บ้านคู่เมืองอีกต่อไป การงานของมนุษย์ก็จะสำเร็จด้วยจริยศาสตร์ ซึ่งไม่ต้องเบียดเบียนแรงผู้ใด ทุกคนจะสมบูรณ์ด้วยศีลธรรมและชีวิตอันผาสุข ยุคนี้เรียกว่ายุค "ชาวศิวิไล" จะมีพระมหากษัตริย์ธรรมมิกราช กับพระ-มหาเถระโพธิสัตว์ จัดการบำรุงพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองขึ้นอีก

พระมหาเถระโพธิสัตว์ จะเกิดในยุคสมัยพุทธกาลล่วงแล้ว ๒๔๕๕ ปี ต่อมาเมื่อพุทธกาลล่วง ๒๔๖๗ ปี พระมหากษัตริย์ธรรมมิกราชก็จะเกิด ทั้งสองพระองค์นั้นจะสถิตอยู่เบื้องทิศตะวันออกทางมัชฉิมประเทศ ระหว่างปีจอ ปีกุน คือพุทธศักราช ๒๕๑๓ กับ ๒๕๑๕ ผู้มีบุญทั้งสองพระองค์นั้นจะเสด็จเข้าบำรุงศาสนาของตถาคตโดยเที่ยงแท้ สมณชีพราหมณ์จะตามเสด็จ ๔๘,๐๐๐ รูป

ดูกร อานนท์ ตถาคตสงสารสัตว์เหล่านั้น พลโลกยังเหลือน้อยเต็มที คำทำนายของตถาคตนี้ เพื่อจะยังสัตว์ให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ผู้ใดรู้แล้วไม่เชื่อ หรือไม่บอกเล่ากันให้รู้ต่อ ๆ ไปนับว่าเป็นกรรมแห่งสัตว์ ต่างก็จะสิ้นสุดลงตามกาลเวลาดังนี้.

ที่ที่ได้มาจากพระราชวังไกลกังวล.

"สติเป็นยอดปรารถนาของผู้ปฏิบัติธรรม"

โดย

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(สมเด็จพระสังฆราชองค์ปัจจุบัน)

ผู้บวชเรียนในพระพุทธศาสนามาแล้ว ลาสิกขาออกไปเป็นคฤหัสถ์ได้รับยกย่องว่า เป็นบัณฑิต ที่เรียกโดยย่อว่า "ฑิต" เพราะเป็นผู้ใช้ปัญญาประกอบกิจทุกอย่าง ซึ่งล้วนเป็นคุณไม่เป็นโทษ เพราะผู้บวชเรียนรู้ธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้รู้ทางสุข ทางทุกข์ ทางเจริญ ทางเสื่อม ประจักษ์แก่ตนดี จึงสามารถรักษาตนให้พ้นทุกข์ พ้นเสื่อม ได้ด้วยมีหลักในการพิจารณาด้วยปัญญาว่า อะไรเป็นทางทุกข์ ทางเสื่อม อะไรเป็นทางสุข ทางเจริญ เมื่อรู้ด้วยปัญญาตามความเป็นจริงแล้ว ย่อมเว้นทางทุกข์ ทางเสื่อมเสีย ประกอบกระทำแต่ทางสุขทางเจริญ จึงสามารถรักษาตนให้มีความสวัสดี ปลอดทุกข์ ปลอดภัย โดยนัยนี้จะเห็นได้ว่า ความ

รู้กับความประพฤติย่อมต้องอาศัยกัน ถ้ารู้แล้วไม่ปฏิบัติตามที่รู้ กลับปฏิบัติตามใจ หรือตามอารมณ์ ความรู้ย่อมไม่ให้คุณ เพราะไม่ใช้ความรู้ หากรู้แล้วปฏิบัติตามที่รู้ไม่ประพฤติตามใจหรือตามอารมณ์ ความรู้จึงให้คุณ ด้วยเหตุนี้ทุกคนจึงต้องศึกษาเพื่อรู้ผิดรู้ถูก เมื่อรู้แล้วปฏิบัติที่รู้ คือเว้นที่ผิด ทำที่ถูก จึงนับว่าเป็นผู้ฉลาด ที่เรียกว่า "บัณฑิต" คือใช้ความรู้ของตนให้บังเกิดประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น

เพราะฉะนั้น ผู้บวชจึงมีหน้าที่ ๒ ประการ คือเรียนเพื่อรู้จริงตามที่เป็นจริง ๑ รู้จริงแล้วปฏิบัติตามที่รู้ไม่ฝ่าฝืน ไม่ทำการใดๆ ฝ่าฝืนความจริงที่ตนได้รู้ชัดแล้ว คือรู้ว่าเป็นโทษต้องเว้นเด็ดขาด ไม่ยอมทำ รู้ว่าเป็น-คุณ ต้องพยายามทำ แม้จะเป็นการยาก แต่ไม่เกินวิสัยความสามารถของตนที่เป็นมนุษย์จะพึงทำให้สำเร็จ ๑ ผู้ปฏิบัติดังนี้แล้ว จัดว่าเป็น "บัณฑิต" พร้อมทั้งความรู้และความประพฤติปฏิบัติ ไม่สักแต่ว่ารู้แล้วไม่ปฏิบัติตามที่รู้ อย่างที่ท่านตำหนิว่า " ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่

รอด" คือไม่สามารถช่วยตัวเองให้พ้นทุกข์ไปได้ รู้อย่างนี้ หาใช่บัณฑิตไม่

การบวชเรียนในพระพุทธศาสนา มุ่งผลคือรู้ธรรมแล้วปฏิบัติตามธรรม ไม่ปฏิบัติตามอารมณ์หรือตามกิเลส จึงจักบังเกิดผลเป็นความบริสุทธิ์ ความสงบ และความเย็นใจ เพราะไม่ตกอยู่ใต้อำนาจกิเลส คือความรักใคร่ความโลภ ความโกรธ หรือ ความหลง มีจิตใจสว่างไสวไม่ตื่มโลก ไม่มีอะไรที่จะมาล่อให้หลง เพลิดเพลินมัวเมาได้ เพราะรู้จักโลกตามความเป็นจริงแล้ว ทั้งนี้ เพราะมีสติ อันเป็นธรรมที่ปลุกใจให้ตื่นอยู่เสมอ จึงไม่ลืมตัว และไม่มีอะไรจะมาลวงล่อให้ลุ่มหลงได้ "สติมา สุขเมธติ" ผู้มีสติย่อมบรรลุความสุข เพราะฉะนั้นสติจึงเป็นคุณธรรม-ที่ปรารถนาในที่ทั้งปวง การทำ การพูด การคิด ที่มี-สติควบคุมอยู่ ย่อมไม่มีทางผิด มีแต่ทางถูก ทางชอบ สติจึงเป็นยอดปรารถนาของผู้ปฏิบัติธรรมด้วยประการฉะนี้.

"โกธาภิภูโต ปุริโส ธนชานึ นิคจฺฉติ"

ผู้ถูกความโกรธครอบงำ ย่อมถึงความเสื่อมทรัพย์

" ผู้นำกลุ่ม "

โดย

"พระมหาขวัญ ฯ แห่งวัดมกุฏ ฯ"

บรรดามนุษย์เรา ผู้รวมกันอยู่เป็นหมวดหมู่ จำต้องมีผู้นำ คือหัวหน้า ผู้เป็นจุดรวมแห่งจิตใจของคนในหมู่นั้น ความเสื่อมความเจริญ ทุกสิ่งทุกอย่าง จึง-ขึ้นอยู่กับผู้เป็นหัวหน้าหมู่ถ้าหัวหน้าหมู่มีศีลธรรม หรือ-มีอัธยาศัยเช่นไร คนในหมู่ก็พลอยเป็นเช่นนั้น กิจการ-งานทุกอย่างก็เช่นเดียวกัน ที่จะสำเร็จลุล่วงไปได้โดยราบรื่น ปราศจากอุปสรรค ก็เพราะผู้เป็นหัวหน้าหมู่หรือผู้เป็นใหญ่ในหมู่ รู้จักอุบายวิธีในการจัด ในการทำและทำโดยถูกต้องกับกาลเทศะ กับทั้งรู้จักอุบายในการสมานรักษาน้ำใจของคนในหมู่ ผู้ซึ่งต่างจิตต่างใจ ต่าง-ความคิด ต่างความเห็นให้รวมลงในคลองแห่งความคิด-เดียวกันได้ ความเจริญก็เกิดขึ้น ความเสื่อมก็หมดไป การงานนั้น ๆ ก็สำเร็จลุล่วงไปได้สมตามความมุ่งหมาย

เพราะฉะนั้น ผู้นำหมู่จึงมีความสำคัญด้วยว่าเป็นผู้สามารถดลบันดาลได้ทั้งทางเสื่อม ความเจริญ ผู้นำหมู่จะเป็นผู้นำที่ดีได้นั้นจำต้องมีคุณสมบัติ ๖ ประการ คือ.—

๑. ความเป็นนักสู้ คือสู้ต่ออุปสรรคนานาประการที่จะมาขัดขวางความเจริญของหมู่โดยไม่ย่อท้อ

๒. ความเป็นผู้ตื่นตัว ตื่นใจอยู่เสมอ ไม่ยอมให้อำนาจกิเลสฝ่ายต่ำ มีความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้าสู่จิตใจของตน ทำให้เห็นผิดเป็นชอบไปได้

๓. ความขยันขันแข็งต่อหน้าที่การงาน คือทำงานทุกอย่างที่ผ่านเข้ามา โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย เพราะความเหนื่อยนั้นพักผ่อนประเดี๋ยวเดียวก็หายไป แต่ผลของงานที่ทำด้วยความขยันขันแข็ง จะปรากฏให้เราเห็นอยู่เสมอ

๔. ความเผื่อแผ่ให้ปัน ไม่หวงลาภ หรือผลได้ไว้แต่ผู้เดียว เฉลี่ยเผื่อแผ่ให้ปันแก่ผู้น้อยเป็นการรักษาน้ำใจ และสร้างความนิยมในตนให้เกิดขึ้น

๕. ความหวังดีต่อผู้อื่น คือทำการใด ๆ ลงไป ตั้งความปรารถนาดีต่อผู้อื่นเป็นใหญ่ ไม่ทำเพราะอำนาจกิเลส

๖. สอดส่องดูแลทุกข์สุขของผู้อยู่ใต้ปกครองเสมอ

คุณสมบัติ ๖ ประการนี้ เป็นคุณสมบัติที่จะสร้างคนให้เป็นผู้นำที่ดี เป็นที่เชื่อถือของผู้อยู่ใต้ปกครองไว้ได้ผู้ที่เป็นผู้นำ หรือกำลังจะเป็นผู้นำ จึงควรศึกษาคุณธรรม ๖ ประการโดยละเอียด แยกออกพิจารณาเป็นข้อ ๆ หากขาดข้อใด ก็เสริมสร้างให้มีขึ้น ก็จักชื่อว่าเป็นผู้นำที่ดีของหมู่ได้.

"ทางโลก ทางธรรม"

โดย

"พระมหาเจียก ธนะสุนทร" แห่งวัดมกุฏฯ

คณะ บ.ก. วารสาร นวก ภิกขุ ๒๕๐๐ ได้มาขอร้องให้ข้าพเจ้าเขียนคำขวัญ ข้าพเจ้ายินดีเขียนให้ดังนี้ :—

ทางโลก

๑. **ปฐมวัย** คือตั้งแต่อายุ ๑—๒๕ ปี ต้องพยายามศึกษาเล่าเรียนวิชาให้ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ในชีวิตของตน เพื่อนำวิชาเหล่านี้ไปเป็นอาชีพของตนในอนาคต

๒. **มัชฌิมวัย** คือตั้งแต่อายุ ๒๕-๕๐ ปี จะต้องประกอบการอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ด้วยอาศัยวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้วในปฐมวัย ให้ตั้งตนได้ในโลกนี้ ซึ่งจักต้องอยู่ในหน้าที่พลเมืองดีคอยประคับประคองตนด้วยหลักวิชา และหลักศีลธรรมให้สมกับความเป็นอยู่ของตน

๓. **ปัจฉิมวัย** คือตั้งแต่อายุ ๕๐-๗๕ ปี ให้ประคับประคองอาชีพของตนให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น โดยอาศัยหลักวิชาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเสมอและให้หนักไปในทางธรรม เพราะว่าเปรียบประดุจต้นไม้ใกล้ฝั่งแล้ว จะตายเมื่อไรก็หารู้ไม่ ในวัยนี้ย่อมปิดฉากด้วยความตาย

ในบรรดาวัยเหล่านี้ของท่านทั้งหลาย ย่อมผลิตบุคคลขึ้นได้เป็น ๒ ประเภท คือ:—

๑. **คนกังฉิน** (Unfair man) คนกังฉินคือคนโกง หรือคนฉ้อราษฎร์บังหลวง และในปัจจุบันมักชอบพูดกันว่า (Corruption) ความจริงเขาย่อมรู้หลักทฤษฎีของศีลธรรมเป็นอย่างดีว่าเป็นคนโกงไม่ดี และเพราะเหตุใดเขาจึงเป็นคนโกง ก็เพราะว่าเขารู้แล้ว แต่เขาไม่อยากปฏิบัติ เพราะว่าเขาอยากเป็นคนโกงนั่นเอง

๒. **คนตงฉิน** (Fair man) คือคนไม่โกง เขาย่อมทราบหลักของศีลธรรมดีเหมือนกัน แต่เขาก็พยายามประพฤติตามหลักของศีลธรรมนั้น เพราะเขาอยากเป็นคนตงฉินคือคนไม่โกง โดยปกติเมื่อเขามีชีวิตอยู่ มักเป็น

ผู้ไม่ร่ำรวยจนเกินฐานะ แต่ได้รับยกย่องว่าเป็นมหาบุรุษ ทั้งที่มีชีวิตอยู่และหาชีวิตไม่แล้ว อุทาหรณ์เช่นใน พงศาวดารจีน มีกวนอู เป็นอาทิเมื่อมีชีวิตอยู่ก็ได้เป็น คนตงฉิน และเมื่อหาชีวิตไม่แล้ว ประชาชนพากัน สร้างศาลเพื่อเป็นอนุสาวรีย์ เรียกว่า ศาลเจ้ากวนอู ใน พงศาวดารไทยของเราก็มี เช่นสมเด็จพระนเรศวรมหา-ราช และพระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นต้น ท่านเหล่านี้ทาง การได้สร้างอนุสาวรีย์ไว้เป็นเครื่องอนุสรณ์ให้อนุชนรุ่น-หลังดูเป็นตัวอย่าง

อนึ่งในสมัยใดบ้านเมืองเต็มไปด้วย คนกังฉิน ในสมัยนั้นบ้านเมืองจะล่มจม จะหาความเจริญไม่ได้ และ ในสมัยใดที่มี คนตงฉิน มากกว่า คนกังฉิน ในสมัย นั้นบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้าหาที่สุดมิได้ เพราะฉะนั้น ท่านอยากเป็น คนกังฉิน หรือ ตงฉิน เล่า ?

ทางธรรม

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ ทั้งฆราวาส

และบรรพชิตโดยธรรมมีเอนกประการแต่ข้าพเจ้าจะกล่าวเฉพาะแต่แก่นธรรมเท่านั้นคือ:—

ข้อ ๑. ความไม่ประมาท (Undistruction) เป็นธรรมที่สูงสุดในพระพุทธศาสนา

ข้อ ๒. ละบาปบำเพ็ญบุญ(To omit bad action and do all good action)

ข้อ ๓. ศีล (Precept) สมาธิ (Concentration) ปัญญา(Wisdon)

ข้อ ๔. ละบาปบำเพ็ญบุญ และทำจิตของตนให้ผ่องแผ้ว

ข้อ ๕. คำสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ซึ่งเรียกว่า "ปัจฉิมพุทธพจน์" ดังนี้ คือ:—

"สังขารทั้งหลายมีความสิ้น และมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ริบบุรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด"

ผลานิสงส์ของการบวชจริง

ผลานิสงส์ของการบวชจริงมีดังนี้ คือ:—

๑. เพื่อเป็นชายโสด โดยแท้จริงได้ตลอดชีวิต ไม่มีวิธีอื่นใดที่จะดียอดเยี่ยมไปกว่าการเข้าบวชเป็นพระในพระพุทธศาสนา

๒. เพื่อศึกษาธรรมและวินัย ของพระพุทธเจ้า ให้เกิดปัญญา ทั้งโลกียปัญญา และโลกุตรปัญญา เพื่อดับอวิชชา คือความ ไม่รู้ ทำวิชา คือความรู้ให้แจ้ง เพื่อเรียนจบหลักสูตรของพระพุทธศาสนา

๓. เพื่อเป็นพระอรหันต์ ซึ่งเป็นผลพึงได้จาก ที่เรียนจบหลักสูตรของพระพุทธศาสนา.

"จุดประสงค์ของพระพุทธศาสนา"

โดย

พระมหาประจวบ "กันตสุคนธ์ แห่งวัดมกุฏ"

......วันแล้ววันเล่า ปีแล้วปีเล่า ผ่านไป ๆ แล้วในที่สุด ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นปีที่พวกเราชาวพุทธเชื่อกันว่าเป็นปีกึ่งพุทธกาลก็มาถึง ปี พ.ศ. ๒๕๐๐จะเป็นปีกึ่งพุทธกาลจริงหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่เรารู้ไม่ได้ เพราะอีก ๒๕๐๐ปีจึงจะครบ๕๐๐๐ปีที่พวกเราพากันเชื่อว่าจะสิ้นอายุของพระพุทธศาสนา พวกเราคงไม่มีอายุยืนอยู่ถึง พ.ศ. ๕๐๐๐ แต่จะอย่างไรก็ตามในฐานะที่พวกเราเป็นชาวพุทธเราก็ควรจะได้ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ โดยไม่ต้องเป็นห่วงว่าศาสนานี้จะหมดอายุเมื่อไร เพราะเป็นสิ่งที่หาประโยชน์มิได้ หลักใหญ่ที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้พวกเราปฏิบัตินั้นมีอยู่ด้วยกัน ๓ หลัก คือ :—

๑. สอนไม่ให้ทำความชั่ว

๒. สอนให้ทำความดี

๓. สอนให้ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว

ถ้าเราปฏิบัติตามหลักการของพระองค์ทั้ง ๓ ประการนี้ได้ ก็นับว่าเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับพวกเราที่เป็นชาวพุทธ นรกสวรรค์จะมีจริงหรือไม่ ศาสนาพระศรีอาริย์จะมีจริงหรือไม่ไม่พึงเป็นสิ่งที่เราจะต้องไปวิตกกังวลให้เสียเวลา ชั่วชีวิตของคนหนึ่ง ๆ เมื่อเราจะคิดกันให้รอบคอบแล้ว เป็นระยะเวลาที่น้อยเหลือเกิน ไม่พอแก่ความต้องการของมนุษย์ มนุษย์เราจะมีอายุได้อย่างมากที่สุดก็ไม่เกิน ๑๐๐ ปี ส่วนมากไม่ถึง คิดเฉลี่ยแล้วก็เพียง ๖๐–๗๐ ปีเป็นอย่างมาก ชั่วระยะเวลา ๖๐-๗๐ ปีเราคิดกันบ้างหรือเปล่าว่าเราจะปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ได้ครบตามพระพุทธประสงค์ – หรือไม่? เคยได้ยินบางท่านบางคนปรารภว่าอยากจะไปเกิดในยุคศาสนาของพระศรีอาริย์ ทั้งที่เขาเหล่านั้นก็ยังไม่ทราบว่าศาสนาของพระศรีอาริย์ดีอย่างไร มีจริงหรือไม่ และจะเกิดขึ้นเมื่อไร

ก็ในเมื่อคำสอนของพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เป็นคำสอนที่ดีมีเหตุผล เรายังประพฤติปฏิบัติให้สมบูรณ์บริบูรณ์ไม่ได้ หรือบางคนก็ไม่สนใจเสียทีเดียว กลับหาว่าเป็นของครึล้าสมัยเอาเสียอีกด้วยซ้ำไป แล้วเหตุไฉนจึงหวังจะไปประพฤติธรรมในศาสนาของพระศรีอาริย์ บุคคลประเภทนี้พวกเราจะเรียกว่าเป็นผู้กบฏต่อพระพุทธเจ้าได้หรือไม่ ถ้าจะให้ลงคะแนนเสียงแบบเลือกตั้งแล้วพวกเราก็ควรจะลงคะแนนให้โดยไม่ต้องใช้ไพ่ไฟหรือพลร่มทีเดียว

คำสอนของพระพุทธองค์ส่วนมากมุ่งหวังเพียงเพื่อให้มนุษย์เราได้ปรับปรุงตัวเองและช่วยกันปรับปรุงสังคมที่ตนอาศัยให้อยู่ดี เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของมวลหมู่มนุษย์ชาติ พระองค์ไม่ได้หวังมากนักที่จะให้มนุษย์อย่างเรา ๆ ที่ยังเดินดินกินข้าว ไปอยู่สวรรค์ชั้นฟ้าแต่พระองค์ต้องการเพียงให้มนุษย์เราปรับปรุงสังคมที่ตนอาศัยอยู่ให้กลายเป็นสวรรค์ พระองค์ไม่มีหน้าที่จะมาปฏิวัติสังคมหรือปรับปรุงระบบของครอบครัวใด ๆ ให้ดีขึ้น หรือให้เลวลง

พระองค์ไม่มีหน้าที่ที่จะชุบคนที่ตายไปแล้วให้ฟื้นขึ้น หรือจัดระเบียบครอบครัว ว่าผู้ชายต้องมีเมียเท่านั้นคนเท่านี้คนพระองค์เป็นเพียงผู้แนะแนวทางปฏิบัติไว้ให้ว่า ถ้าเราต้องการความสุขอย่างนี้ก็ต้องปฏิบัติอย่างนี้ หรือแนะว่าถ้าคนประพฤติอย่างนี้จะว่าได้ผลอย่างใดส่วนการประพฤติปฏิบัติตามหรือการปรับปรุงนั้น เป็นหน้าที่ของพวกเราสุดแต่ว่าใครจะสนใจประพฤติปฏิบัติตามได้แค่ไหน

เมื่อมนุษย์เราช่วยกันปรับปรุงสังคมที่ตนอยู่อาศัยให้กลายเป็นสวรรค์แ ล้วเชื่อเหลือเกินว่าคงไม่มีใครสักกี่คนที่จะมานั่งพร่ำเพ้อถึงสวรรค์ชั้นฟ้าที่มองกันไม่เห็น เหตุที่คนเรายังมัวแต่นั่งพร่ำเพ้อกันถึงสวรรค์ชั้นฟ้าอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะว่าระบบสังคมมนุษย์ในปัจจุบันเป็นนรกเต็มไปด้วยการเอารัดเอาเปรียบกัน ใครมีโอกาสมากก็กอบโกยได้มากไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน ใครจะเดือดร้อนอย่างไรไม่คำนึงถึง เมื่อระบบสังคมปัจจุบันเป็นอยู่อย่างนี้สังคมมนุษย์เราก็กลายเป็นนรก

ในฐานะที่พวกเราเป็นชาวพุทธได้ชื่อว่าเป็นพุทธบุตร จงช่วยกันปรับปรุงสังคมตาม หลักการของพระพุทธองค์ทั้ง ๓ ประการโดยการปรับปรุงที่ตัวของเราก่อนแล้วจึงช่วยกันปรับปรุงสังคมส่วนใหญ่ให้เป็นสวรรค์ เพื่อความอยู่ดี กินดี ของมนุษย์ชาติ แล้วเราจะได้ชื่อว่าเป็นพุทธบุตรอย่างแท้จริง.

การบูชาพระพุทธเจ้า

โดย

"สุปุณโณ ภิกขุ" (ไฉน ตันติเปล่ง)

......ปัญหาว่าการบูชาพระพุทธเจ้าควรบูชาด้วยอะไร ก็ตอบได้ว่าถ้าแยกการบูชาออกแล้วบูชาพระพุทธเจ้า เขาบูชากันด้วยธูป เราจะเห็นได้ว่าทุกสถานที่บูชาไม่ว่าที่ไหน จะเป็นที่โบสถ์ หรือศาลาจะใหญ่หรือเล็กก็ตาม เขาจะต้องมีกระถางธูปตั้งไว้ตรงหน้าพระพุทธรูปหนึ่งที่เสมอ จึงจะกล่าวได้ว่าการบูชาพระพุทธนั้นเขาบูชาด้วยธูป

ปัญหาเรื่องธูปก็มีอีกว่าจะจุดธูปอีกกี่ดอกจึงจะควร เรื่องจุดธูปบูชาพระเป็นเรื่องที่น่ารู้ว่าจะจุดธูปกี่ดอกจึงจะควร แต่ตามธรรมดาแล้วเรามักจุดธูป ๓ ดอกเท่านั้น เพราะการทำเช่นนั้นก็มีความหมาย ไม่ใช่ว่าทำส่ง ๆ ไป ได้กล่าวแล้วว่าการบูชาพระพุทธนั้น เป็นการบูชา

พระพุทธคุณของพระพุทธเจ้าโดยตรง เมื่อพูดถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ควรจะพูดให้เข้าใจสักหน่อย

พระพุทธเจ้านั้นได้เสด็จปรินิพพานแล้วถึง ๒๕๐๐ ปี ฉะนั้นที่เหลืออยู่ก็แต่พระคุณที่เหลืออยู่ให้ปรากฏในโลกเท่านั้น คุณพระพุทธเจ้ามีสักเท่าไร ความจริงพระคุณของพระพุทธเจ้ามีมากมายสุดที่จะประมาณ แต่กล่าวโดยมีหลักฐานแล้วนั้นมี ๓ ประการ คือ :—

๑. พระปัญญาคุณ
๒. พระบริสุทธิ์คุณ
๓. พระกรุณาคุณ

เมื่อพระพุทธเจ้ามีพระคุณโดยย่อ ๓ ประการฉะนี้แล้ว เราจึงบูชาพระพุทธด้วยธูป ๓ ดอก ก็เพราะมีความหมายดังนี้ ขณะที่จุดธูปก็ให้มีจิตน้อมในพระคุณทั้ง ๓ เมื่อจุดธูปแล้วเขามักปักธูปลงไปทีเดียวทั้ง ๓ ดอก เขาจะปักทีละดอก และเรียงกันเสมอโดยนึกถึงพระคุณในอารมณ์ เอาธูปเป็นเครื่องหมายของพระคุณทั้ง ๓ ต่อจากนั้นจึงกล่าวคำบูชา

สำหรับคำบูชาพระพุทธเจ้านั้นมีหลายอย่างต่างๆ กัน ที่ไม่ต่างกันมีบทหนังสือนโม ฯลฯ นิยมกล่าวบูชากันทั่วไป ไม่ว่าจะบูชาสวดมนต์หรือถวายทาน จงประณมมือระลึกถึงพระคุณแล้วว่านโม ฯลฯ เป็นที่สุด เพราะตรงกับพระคุณทั้ง ๓ ประการ นโม ขอน้อม ตสฺส ต่อพระพุทธเจ้า ภควโต ผู้มีพระกรุณาธิคุณ คือเสด็จท่องเที่ยวไปสั่งสอนหมู่ชน อรหโต ผู้มีบริสุทธิคุณ คือจิตผ่องใสไม่มีกิเลสทั้งปวง สมฺมาสมฺพุทธสฺส ผู้มีปัญญาคุณคือตรัสรู้อริยสัจจธรรม เพราะนโม ฯลฯ เป็นดังนมัสการเป็นคำบูชาพระคุณ ๓ ประการบริบูรณ์ดังนั้นจึงเป็นที่นิยมทั่วไปว่า คราวใดให้ตั้งใจนึกไปถึงความหมายในพระคุณ ๓ ประการทุกคราวไป.

"นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทธสฺส"

"การไตร่ตรองหาเหตุผลในทางที่ชอบ"

โดย

"ปุญญาโภ ภิกขุ" (พ. อ. บุญไชย กระบวนรัตน์)

เมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีมาแล้ว มีขโมยขึ้นลักทรัพย์พระเถระผู้ทรงคุณองค์หนึ่ง ขโมยหยิบตะเกียงลานไม่ถึง พระเถระองค์นั้นรู้สึกตัวตื่นขึ้น เอาเท้าค่อย ๆ เขี่ยตะเกียงให้เลื่อนไปถึงมือ ขโมยนั้นจึงลักตะเกียงนั้นได้สำเร็จ อีกครั้งหนึ่งขโมยมาลักเสื่อเอาไปได้และกำลังหันหลังกลับเพื่อหนีไป ท่านเห็นว่าเสื่อผืนเดียวนอนยังไม่สบาย จึงโยนหมอนตามไปให้อีกใบหนึ่ง

อีกครั้งหนึ่งพระลูกวัดทะเลาะ กันขึ้นเสียงขนาดมึงกู รูปหนึ่งคำรามว่า "พ่อไม่กลัว" อีกรูปหนึ่งไม่ท้อถอยโต้ว่า "พ่อก็ไม่กลัว" ได้ยินไปถึงหูท่านพระเถระองค์นั้น ท่านจึงจัดธูปเทียนมาถวายพระรูปนั้นแล้วกล่าวว่า "พ่อทั้งสองเก่งมาก ยกให้ฉันสักครั้งเถิด"

พระเถระองค์นั้น คือ สมเด็จพระพุฒาจารย์โต วัดระฆัง

นึกถึงตัวเราเอง ไม่ต้องอะไรมาก นั่งอยู่ดี ๆ มีเพื่อนเดินเฉียดกระทบแขนหรือขาบั้ดไปข้างหนึ่ง รู้สึกว่าโทสะมันแล่นขึ้นมาที่ใบหู หรือขนาดรุนแรงหน่อยอยู่ดีๆ เหมือนกันเกิดมีนักเลงมายืนด่าอยู่หน้ากุฏิ ตอนนี้น่ากลัวจะเกิดเรื่องใหญ่ มิใยดีคงจีวรปลิวกันบ้าง แต่หากท่านผู้คิดจะใช้เหตุผลสักน้อยว่า ทำไมมันจึงเกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้น ถ้านึกขึ้นได้ว่า เรามันเป็นคนพูดไม่เข้าหูคน มักกระเทือนจิตใจผู้อื่นอยู่เสมอ ก็เป็นการสมควรแล้วที่เขาจะมาด่าถึงหน้าบ้าน หรือโดยนัยตรงข้าม เราก็เป็นคนบริสุทธิ์ไม่เคยไปพูดไปทำอะไรให้ใครเดือดร้อนเลย แต่มีคนมาด่าเราอยู่ปาว ๆ ท่านก็ให้คิดเสียว่า เราเป็นคนดีแล้ว คนอื่นย่อมเห็น ย่อมรู้เจ้าคนนี้มาด่าเรา มันบ้า มันเป็นคนพาล เราขืนไปต่อปากต่อคำก็รังแต่จะเสื่อมศักดิ์ศรี ปล่อยคนอื่นเขาลงโทษมันดีกว่า กรณีดังกล่าวนี้คงมีบางท่านคันหน้าแข้งแทนผู้เสียหาย และถามว่า เอ๊ะ มัน

ก็ขาดทุนทั้งขึ้นทั้งล่องนะซี" ก็จริงอยู่ แต่เป็นการขาดทุนที่ได้กำไรมากในภายหลังเพราะเราจะได้ชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือชนะใจเรานี่เอง สมกับโคลงสุภาษิตบทหนึ่ง

"คนใดคนหนึ่งผู้ ใจฉกรรจ์
เคียดฆ่าคนอนันต์ หนักแท้
ไป่ปาน บุรุษอัน ผจญจิต เองนา
เธียรท่านเยินยอแล้ ว่าผู้มีชัย"

พวกฝรั่งเขามีลัทธิของเขาอยู่อันหนึ่งเรียกว่า Ohtimist เป็นลัทธิที่สอนให้ผู้ถือมองโลกแต่ในแง่ดี ไม่ว่าจะเกิดเหตุร้ายยังไงเขายกเอาเหตุผลข้างดีขึ้นมาพิจารณาเพื่อความสุขใจของตนเอง เช่นมีกลาสีเรือคนหนึ่งได้อยู่บนยอดเสากระโดงเรือ พลาดพลัดตกลงมาแขนหักไปข้างหนึ่ง เพื่อนฝูงพากันมาแสดงความเสียใจด้วย แต่นายนั้นยิ้มแล้วบอกว่า เขาเคราะห์ดีมากที่เสียเพียงแขนข้างเดียวไม่ยักเสียชีวิตไปด้วย

อีกเรื่องหนึ่ง มีชายคนหนึ่งได้บากบั่นประกอบธุระกิจด้วยประการต่าง ๆ ก็พบแต่ความล้มเหลวจนสุดที่

จะทนต่อภาระอันร้ายที่ซ้ำเติมจิตใจอยู่อย่างทารุณนั้นได้ เช้าวันหนึ่งขณะที่เดินทอดอาลัยไปตามถนน ตกลงใจที่จะปลิดชีวิตของตนเองไปตามทาง ก็ได้พบกระทาชายนายหนึ่งกำลังข้ามถนนตรงมา ชายผู้นั้นมีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสกับหนุ่มผู้นี้ โบกมือร้องทักเหมือนกับได้รู้จักกันมาสักร้อยปีว่า" สวัสดีคุณ เช้าวันนี้อากาศสดชื่นเหลือเกินนะครับ" เจ้าหนุ่มตกตลึงพลันได้คิดในพริบตานั้นทันทีเพราะอาคันตุกะผู้นั้นเป็นชายร่างกายพิกลพิการ ไม่มีขาทั้งสองข้าง แต่อาศัยนั่งบนแผ่นกระดานมีลูกล้อต่อข้ามถนนมา ตกลงหนุ่มผู้หมดอาลัยตายยากในชีวิต ได้ตั้งต้นต่อสู้กับโลกต่อไปอีก เพราะ Ohtimist ผู้ไร้ขาผู้นั้น

ในทางธรรม การจะต่อสู้กับโลกที่จะทรหดอดทนไปได้หรือไม่นั้น อยู่ที่จิตใจของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ จะเป็นมนุษย์หน้าไหนก็ตาม เมื่อมองโลกในแง่ดี ตั้งความหวัง และมีน้ำจิตน้ำทนที่จะรอคอย แม้ชีวิตจะผ่านปากถ้ำ ปากเหว น่าหวาดเสียว หรือถูกซ้ำเติมชอกช้ำสักปานใดก็ตาม จักทนอยู่ได้ เพราะการปลอบใจตนเอง

และจักทนจนถึงวินาทีสุดท้าย ที่จะจับจังหวะกระชากตนออกจากปากเหว ขึ้นมาสู่ความสดชื่นอบอุ่นของชีวิตตลอดไปชั่วกัลปาวสานก็ความคิด ความไตร่ตรองดังกล่าวนั้นมิใช่อยู่ที่การใช้ โยนิโส นมัสการ "คือการไตร่ตรองหาเหตุผลในทางที่ชอบ" ซึ่งพวกเราชาวพุทธเคยได้ยินกันจนเบื่อหูนั้นดอกหรือ ?

"อกโกเธน ชิเน โกธํ"

พึงชนะคนโกรธ ด้วยความไม่โกรธ

"ทางสายเปลี่ยว"

โดย

"ธมฺมรโต ภิกขุ" (**น.อ. พินิจ พุกกะทรัพย์ ร.น.**)

...... บุคคลที่ยังมิได้ศึกษาถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือยังมิได้บวชในพระพุทธศาสนาเสมือนว่าชีวิตของคนเหล่านั้น เดินอยู่ในทางสายเปลี่ยวอันมืดมนต์ เปรียบเสมือนเรือเดินทะเลที่ขาดแผนที่ และเข็มทิศเดินเรือ ฉะนั้น มิรู้ทางที่จะดำเนินชีวิตให้ดำเนินไปด้วยดีได้โดยสมบูรณ์ เช่นไม่รู้จักหาทางดับทุกข์ หลงระเริงมัวเมาเกลือกกลั้วอยู่ในสภาวะยินดีในกองกิเลสต่าง ๆ เป็นต้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มวลมนุษย์รู้จักดำเนินชีวิตด้วยทางสายกลาง (Tha middle way) หรือ The Right Noble paths อีกนัยหนึ่ง เรียกว่าพระอัฏฐังคิกมรรค อันได้แก่มรรคแปดนี้เป็นหนทางอันบริสุทธิ์ที่มนุษย์ทุกรูป ทุกนาม จำจะต้องหันเข้าพึ่งเมื่อถึงคราว ไม่แต่เท่านั้นยังเป็นหนทางแห่งความสว่างที่จะนำ

ให้มนุษย์เดินไปได้อันตรงกันข้ามกับ "ทางสายเปลี่ยว" ซึ่งมนุษย์ทุกคนย่อมไม่ชอบเดิน และอาจเป็นทางที่นำไปสู่ทุกข์ได้

ทางสายกลางนั้นก็คือ.—

๑. **สัมมาทิฏฐิ** (Right Understanding) แปลว่าความสามารถของจิตที่จะรู้ประจักษ์แจ่มแจ้งชัดว่า อะไรผิด อะไรถูก อะไรเป็นจริง อะไรเป็นของชั่วแล่น

๒. **สัมมาสังกัปโป** (Right Aspiration) แปลว่าความสามารถของจิตที่จะกระทำการตัดสินใจได้โดยเด็ดขาดว่า จะตั้งใจทำอย่างนั้นอย่างนี้จนกระทั่งบรรลุถึงความสำเร็จผล เช่นละบาป และบำเพ็ญแต่บุญเท่านั้น

๓. **สัมมาวาจา** (Right Speech) แปลว่าความสามารถของจิตที่จะบังคับมิให้ปากเปล่งวาจา หรือคำพูดที่จะไม่เป็นมงคล และที่ไม่สอดคล้องต้องกับความตั้งใจที่จะละบาปและบำเพ็ญบุญ และมิให้ปากกล่าวคำอกุศล ให้กล่าวแต่ธรรมวาจาที่เป็นกุศล และที่จะเชิดชูความตั้งใจที่จะปฏิบัติ

๔. **สัมมากัมมันโต** (Right Action) แปลว่า ความสามารถของจิตที่จะกระทำทุกสิ่งทุกอย่างทางกาย ให้สอดคล้องกับความตั้งใจที่จะปฏิบัติให้ถึงซึ่งพระนิพพาน และให้เหมาะสมกับวาจาที่ได้เปล่งออกไปแล้ว

๕. **สัมมาอาชีโว** (Right Livelihood) แปลว่า ความสามารถของจิตที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต ปราศจาก โลภะ และไม่เป็นที่เบียดเบียนผู้อื่น แม้แต่สัตว์ และสิ่งอื่น ๆ ที่มีชีวิตจิตใจ

๖. **สัมมาวายาโม** (Right Fndeavour) แปลว่า ความสามารถของจิตที่จะเพียรพยายามให้การปฏิบัติทางวาจา ทางกาย และทางหาเลี้ยงชีพให้เป็นสัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว โดยพยายามมิให้การปฏิบัตินั้นขัดกับความตั้งใจ

๗. **สัมมาสติ** (Right Mindfulness) แปลว่าความรู้เท่าถึงการ อันได้แก่ความสามารถของจิตที่จะครองสติไว้กับตัว ระลึกถึงความตั้งใจที่จะปฏิบัติให้ถึงซึ่งธรรม

อยู่ทุกขณะ เมื่อจะมีอะไรมากระทบกระทั่ง จะเป็นผู้สละจากภายนอกหรือภายใน เช่นอารมณ์ก็ดี จิตไม่หวั่นไหว คงมี "สติรู้เท่าถึงการ" อยู่เสมอว่าสมควรจะปฏิบัติทางวาจา กาย และใจอย่างไร หรือไม่ เพียงไร

๘. **สัมมาสมาธิ** (Right Concentration) แปลว่า ความสามารถของจิตที่จะตั้งอยู่ในสัจจะ อุเบกขา จนกระทั่งจิตเข้าถึงญาณที่ ๔ และจะให้จิตข้ามพ้นจากโลกียลักษณ์ไปยังโลกุตรลักษณ์เมื่อใดก็ได้

เมื่อท่านได้เรียนรู้ถึงทางสายกลางเช่นนี้แล้ว นำไปปฏิบัติด้วยความศรัทธาจริงด้วยความตั้งใจอันแน่วแน่ และด้วยความขยันหมั่นเพียรพยายามแล้ว เมื่อถึงเวลาอันสมควร ก็จะรู้สึกไปเองเหมือนมีใครมาแนะนำชี้ทางให้ไปสู่ปราสาทอันภายในมีห้องชั้นอันเปี่ยมไปด้วยความสันติและบรมสุข

นานาชาติได้ยกย่องหลักธรรมอันนี้ว่า เป็นหลักธรรมที่ประเสริฐ ในคราวประชุมของสมาคมพุทธครั้งที่ ๔ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ศกก่อน ณ ประเทศเนปาล มี

หลายชาติได้นำหลักธรรมอันนี้ขึ้นอ้างอิง และเขียนอธิบายกันยืดยาวแน่ น่าแปลกอยู่อย่างหนึ่งว่า เขาให้ชื่อเหมือนกันว่า "ทางสายกลาง" (The middle way) และใช้เครื่องหมาย "ธรรมจักร" (Dhumma Chahka) เป็นเครื่องหมายของมรรคแปด บางประเทศเรียกว่า "Wheel of Religion"

พวกเราที่ได้บวชแล้วในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าขอชักชวนให้นำไปปฏิบัติให้เคร่งครัดเพื่อมิให้ตกไปเดินอยู่ใน "ทางสายเปลี่ยว" แทนที่จะเป็น "ทางสายกลาง" ตามวิถีดำเนินชีวิตของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประสาทหลักธรรมนี้ไว้ ข้าพเจ้าก็จะได้ปฏิบัติเช่นกัน.

ถอดความจากหนังสือของ Singapore Buddhist Association

"ใครว่าบวชสบาย"

โดย

"ปุญญาโภ ภิกขุ" (พ.อ. บุญไชย กระบวนรัตน์)

......ท่านอาจารย์มหาเสถียร ๆ ผู้เคยสอนพระวินัยด้วยเสียงท้วม ๆ และอ่อนโยนแก่นวกะรุ่นผมมาได้เล่าให้พวกศิษย์ฟังเป็นเชิงนิทานว่า การบวชในพระศาสนา มีหลายแบบ คือบวชเล่น บวชลอง บวชครองประเพณี บวชหนีสงสาร บวชผลาญข้าวสุก ฟัง ๆ ดูแล้วน่าคิด ผมเคยได้ยินผู้ใหญ่เล่ามาก็มาก เคยเห็นกับตามาก็ไม่น้อย เพราะผมเคยเป็นลูกศิษย์วัดจำเจมาร่วม ๙ ปี ผมพูดไม่มุสา เคยเห็นพระเตะตะกร้อลูกหลังอย่างงาม ๆ ให้เด็กชม พระที่เป็นนักมวย ก็รำมวยให้ดูเฉิบ ๆ ผมเล่าแล้วก็ทิ้งไว้ในวัดนี่นะครับ อย่าเอาไปบอกกล่าวให้ชาวบ้านเขารู้เขาจะสลดใจ แต่ที่ท่านเคร่งครัดในพระวินัยอย่างน่าเลื่อมใสก็มีไม่น้อย

ท่านผู้ใดจะมีความนึกคิดอย่างไรนั้น ขอได้โปรดใช้วิจารณาญาณเอาเอง สำหรับผมรู้สึกว่าการบวช ได้แก่ บวชเล่น บวชลอง บวชครองประเพณี (ประเภทเล่น) และบวชผลาญข้าวสุกนั้นต้องสบายแน่ เพราะเมื่อย่างเข้ามาในวัด ก็ได้ฉันฟรี อยู่ฟรี อภิสมาจาร และพระบัญญัติจะตราไว้อย่างไร อาตมาไม่สู้เอาใจใส่พระวินัยนั้น ท่านใช้บังคับกันทางใจ ใครปฏิบัติผิดพลาดแม้ในที่ลับก็เป็นอาบัติ เพราะรู้อยู่แก่ใจตนเอง ทีนี้หากมีใครหน้าทนหน่อย ทำอะไรผิดไม่มีใครเห็น เสร็จแล้วตีหน้าตายกับสหธรรมิกด้วยกันเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น หากินไปเรื่อยจนกว่าจะถึงมรณภาพหรือลาสิกขานั้นว่ามีความสุขดีทีเดียว

แต่ถ้าเราจะบวชกันชนิดครองประเพณี (ประเภทขัดเกลานิสัย) หรือบวชหนีสงสาร (วัฏ) แท้ ๆ กันแล้ว ถ้าผู้ใดไม่เคยกับพระวินัยมาก่อน จะรู้สึกเหมือนอยู่ในที่ล้อมแคบ ๆ โดยถูกจับมาวางไว้ในที่ล้อมนั้น ถูกบังคับแขนขาไม่ให้กระดิก เพราะถ้าขืนมือไวหยิบโน่น จับนี่ โดยไม่

สำรวมเป็นได้การ ปากจะพล่ามมากก็ไม่ได้ ตาจะใช้เกินขอบเขตก็ห้ามไว้ ดูลำบากอึดอัดไปหมดทุกอิริยาบถตลอดนั่ง นอน ยืน เดิน ผมว่าถ้าภิกษุรูปใดมีนิสสัยตามใจตัวเอง พกเอานิสสัยเดิมมาจากบ้านมาก โดยไม่เอามันทิ้งไว้ประตูวัดในวันบวชนั้นเสียบ้าง น่ากลัวจะแย่เพราะอาบัติจะรุมเกาะเอาเต็มตัวไปหมด

เราเห็นจะไม่ต้องคิดไกลไปถึงท่านภิกษุผู้บวชเพื่อหวังหนีสงสาร เพราะรู้สึกว่าท่านอยู่ไกลจากอุดมคติของพวกเรามาก เอาแต่ประเภทเรา ๆ ผู้บวชเพื่อครองประเพณีหรือรักษาประเพณีใกล้ ๆ นี้ เพราะพวกเรานวกะส่วนมากก็บวชกันหนึ่งพรรษา แล้วก็ลาสิกขาไปทำมาหาเลี้ยงสังขารตามอาชีพเดิม เมื่ออยู่เป็นพระ พวกเราก็ต้องประพฤติปฏิบัติตนตามสมควรแก่การมาเป็นพระผู้มีวินัย ซึ่งมีพระอุปัชฌาย์ชั้นสูงขนาดสมเด็จ ผมผู้เขียนเองก็รู้ตัวว่ายังไม่ไหว เพราะอะไร ๆ มันอดชุ่ยไม่ได้ บางทีอยากจะหมั่นไส้ใครเอาเฉย ๆ บางทีก็อยากจะหยิบอะไรฉันโดยไม่ต้องประเคนเอาดื้อ ๆ เพราะรู้สึกว่ามีพิธีรีตรอง

มากน่ารำคาญ ถ้าพระเป็นกันหมด ลองนึกวาดภาพดูว่าจะเป็นอย่างไร สมมติว่าท่านไม่ชอบสรวมอังสะ เพราะมันร้อนทนไม่ไหว นุ่งสบงก็ชอบถลกหัวเข่าโดยไม่กังวลถึง "วัตถุตัวการ" อยากจะถุยก็ใช้กระโถนข้างกุฏิเวลาหูเจ้ากรรมแว่วเสียงเพลง "ท๊อปฮีท" "มาตามสายลมก็อด ฮัมคลอไปด้วยไม่ได้" ตอนออกไป "โปรดสัตว์" พอเลี้ยวหัวมุมเห็นขันข้าวโผล่มาแต่ไกล หัวเข่ามักกระตุกเสียทุกที สำหรับอีกอย่างก็คือเวลา "อุปปัฏฐาก" มาส่งปิ่นโตก็อยากให้ท่านได้อยู่คุยนาน ๆ ให้ชุ่มใจ มิหนำซ้ำสะพายอังสะออกมารับแขกหน้ากุฏิเสียด้วย นอกจากนั้นกิจวัตรประจำวันที่อดเสียไม่ค่อยจะได้ คือการร่วม "สนทนาธรรม" ที่มีน้ำร้อน ชอบขบฉันตามระเบียบ ล้อมวงไต่ถามไปมา นี่แหละครับผมว่าตัวอาบัติมันรอจังหวะที่จะกระโดดเกาะอยู่แค่หัตถบาตนี่เอง ถ้าพวกเราไม่ระวังให้ดี เราอาจจะแบกอาบัติกลับไปบ้านกัน ถ้าตวงได้คงองค์ละหลายปี๊บทีเดียว ครั้นเมื่อหวลมานึกภายหลัง เมื่อลาสิกขาไปแล้ว น่าจะเสียดายเวลาที่อุตส่าห์ถ่อกายเข้ามาถือศีล อดข้าวเย็น เพื่อ

ปราบตัวเองให้ราบคาบแต่ไม่ค่อยจะได้อานิสงส์ไปอวดใคร นอกจากความแก่เฒ่าของสังขารอันเป็นธรรมชาติที่หนีไม่พ้น

ผมขอพั่งให้ถึงจุด Climax อีกสักหน่อย คือตามที่ผมเรียนมาแล้วผมคิดว่า ลู่ทางที่ตัวอาบัติจะกระโดดเกาะพวกเรานั้น ยังมีอีกมากมายนัก ผมพรรณาไม่ไหวเพียงเท่านี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการปล่อยใจที่จะพบบ่อย ๆ การเฆี่ยนใจให้ราบระงับเป็นของยาก บางท่านบอกว่าใจคนคนเดียวเหมือนลิงร้อยตัว มันหลุกหลิกสิ้นดี ยากที่จะบังคับให้อยู่มือได้ บางท่านอาจสงสารจิตใจ บางทีก็ทำปล่อยไม่รู้ไม่เห็นเสียบ้าง เพราะกลัวจะชอกช้ำ หากเป็นเช่นนั้น กรุณาลองพิจารณาพุทโธวาทวรรคนี้สักหน่อยคือ "อานนท์" เราตถาคต ไม่พยายามทำกับพวกเธอ (ภิกษุทั้งหลาย) อย่างทนุถนอม เหมือนช่างหม้อทำแก่หม้อที่ยังเปียกยังดิบอยู่ อานนท์เราจะขนาบแล้วขนาบอีกไม่มีหยุด จักชี้โทษแล้วชี้โทษอีกไม่มีหยุด ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้ "นี่แหละครับ ผมถึงได้ให้ชื่อเรื่องของผมว่า "ใครว่าบวชสบาย"

ก่อนจบ ผมขอเชิญชวนให้ท่านสังเกตุข้อปฏิบัติที่ถือเป็นนิสัยของภิกษุสมัยพุทธกาลซึ่งหากท่านบำเพ็ญได้และไม่ห่วง "อุปปัฏฐาก" แล้วก็ท่านจะต้องหลุดพ้นและมีความสุขเป็นแน่ ข้อเหล่านั้นคือ เที่ยวบิณฑบาต ๑ นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ๑ อยู่โคนต้นไม้ ๑ และฉันยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า ซึ่งท่านเปรียบสรรพคุณเหมือนยาเพนนิซิลิน สมัยปรมาณูอันเป็นยาครอบจักรวาลนี้อีก ๑

ศิลปของพระพุทธศาสนา (Art of Buddhism)

โดย

"ธมฺม เปโม ภิกขุ" (จำลอง เปรมาสวัสดิ์)

ความรอบรู้ ความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นของไม่ตาย "อมต" นับเป็นศิลปอย่างหนึ่งศิลปนั้น หากบุคคลใดไม่สามารถเข้าถึงและเข้าใจรู้จริงโดยถ่องแท้แล้ว บุคคลนั้นจะไม่รู้จักศิลป ศิลปเป็นการแสดงออกให้เห็นความหมายอันลึกซึ้ง เกิดความเข้าใจ รู้จริง เห็นจริง ก่อให้เกิดศรัทธา ความเลื่อมใส และเชื่อมั่น พุทธศาสนานับว่าเป็นศิลปชั้นสูงที่ผู้ใดรู้คุณค่าอย่างลึกซึ้งแล้ว จะได้รับอานิสงส์ คือรู้ถึงความสงบสุข ความประมาณตนเหมาะสมพอเหมาะ พอควรแก่การปฏิบัติ จะปราศจากกิเลสหมดทิฐิ (นมังการ) และถือตนโดยสำคัญผิด (อหังการ) เราท่านย่อมยอมรับแล้วว่า การแสดงออกที่เป็นศิลป ซึ่งได้แก่การออกแบบ (Design) การก่อสร้าง (Building)

การประพันธ์ (Poetry) ตลอดจนศิลปกรรมอื่น ๆ ทั่วไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อได้ถูกปราณีตบรรจงทำขึ้นให้เกิดความสวยงาม ความสำคัญความเรียบร้อย น่าชม น่าดู ซึ่งเป็นการแสดงให้ผู้อื่น รู้ เข้าใจ ถึงความสำคัญเหล่านั้น เราจะได้ยินคำพูดเสมอ ๆ ว่าช่างมีศิลปจริง ศิลปกรรมของแต่ละสิ่งละอย่าง ยิ่งนานวันนับเป็นร้อย ๆ ปี เช่น วัตถุโบราณต่าง ๆ ก็เป็นการแสดงออกของศิลปกรรมที่ได้ประกอบขึ้นให้น่าดู น่าชม และเป็นของหาได้ยาก เราก็ยอมรับกันว่าเป็นศิลป พระพุทธศาสนาก็เช่นกันได้อุบัติขึ้นมากว่า ๒๕๐๐ ปีแล้วก็ดี แต่ยังเป็นของใหม่แปลก และทันสมัยอยู่เสมอ สำหรับผู้ที่ได้เริ่มศึกษาแม้จะมีผู้เรียนรู้ เห็นจริงทุกประการแล้วก็ดี ก็ไม่เคยมีใครว่าพุทธบัญญัติตลอดจนคำสั่งสอนของพุทธศาสนาล้า-สมัย หรือไม่ทันสมัย ยิ่งเรียนมากรู้มาก ก็ยิ่งเห็นขึ้นว่าพุทธศาสนาเป็นศิลปอันเลิศ ซึ่งสามารถเข้ากับเหตุการณ์และสถานะการณ์ของโลกปัจจุบันได้ทุกยุคทุกสมัย ซึ่งจะ

เห็นได้จากสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นศิลป ในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมประกอบด้วยความเมตตา กรุณา ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้ทุกคนปฏิบัติดีประพฤติชอบ ประกอบสัมมาอาชีวะโดยสุจริต สอนให้มีการกินดีอยู่ดี โดยปราศจากโรคภัยเบียดเบียน เช่นที่ว่า "อโรคยา ปรมา ลาภา" แม้กระทั่งการนุ่งห่มของภิกษุสามเณรก็มีศิลปที่พึงเห็นได้โดยง่าย คือหมายเอาเฉพาะผ้า ๓ ผืนที่ใช้เป็นเครื่องปกปิดห่อหุ้มร่างกายเพื่อประทังความร้อน เย็น ของอากาศ สังฆาฏิใช้สำหรับห่มนอนและติดตัวโดยใช้พาดบ่า สบง จีวร ล้วนแต่เป็นผ้าผืนเดียวยาว ๆ ใช้ปกปิดร่างกายด้วยการจีบ ม้วน และ พันกายจะเห็นว่าเรียบร้อย เหมาะสม และประหยัด สมควรแก่เพศบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้มักน้อย ด้านความสวยงามเราจะเห็นได้จาก พระเถระ หรือ ภิกษุผู้มีความชำนาญและมีศิลปในการนุ่งห่ม เมื่อนุ่งห่มแล้ว จะเห็นว่าเรียบร้อยและสวยงาม นุ่งห่มได้รวดเร็ว น่าดูมาก ตลอดจน

กระทั่งการใช้วาจาวิสาสะ สนทนา ก็ให้รู้จักใช้ศิลปในการนั้น ๆ หมายถึงการพูดที่เป็นกัปปิยโวหาร ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าเหตุต่าง ๆ ที่พรรณามาพอเป็นสังเขปนี้ล้วนเป็นศิลปของพระพุทธศาสนา ซึ่งควรรับไว้เทอดทูนเหนือสิ่งอื่นใดทั้งปวง.

"กามนิตฉบับใบปลิว"

โดย

"ปญฺญาเวโค ภิกขุ" (เชื้อ ว่องส่งสาร)

โดยท่านองเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่มีเรื่องว่า กามนิต หนุ่มชาวกรุงอุชเชนีเป็นลูกเศรษฐี มีลักษณะไม่ยิ่งหย่อนกว่าพระเอกของนิยายทั้งหลาย สวยตามระเบียบ เก่งจนกระทั่งชาวอุชเชนีจะชมใครสักคนหนึ่งก็ต้องชมว่า "เก่งเหมือนกามนิตเทียวนะ"

กามนิตได้ถูกพ่อใช้ให้คุมสินค้าไปขายกรุงโกสัมพีพร้อมด้วยราชทูตของกรุงอุชเชนี ณ ที่นั้นได้พบวาสิฏฐีนางในดวงใจ ซึ่งสาตาเคียนบุตรประธานมนตรีแห่งโกสัมพีก็เพ่งอยู่เหมือนกัน รักย่อมเข้าใจในรัก วาสิฏฐีเลือกเอากามนิต และให้สัตย์สัญญาต่อกันว่า จะรักมั่นคงทั้งในโลกนี้และโลกหน้า กามนิตกลับไปกรุงอุชเชนีเพื่อจะขอให้พ่อมาสู่ขอตามประเพณี

เหตุมีอันจะเป็นไปก็เกิด องคุลิมาล นายโจรใหญ่พี่ตจัดจับกามนิตได้เรียกค่าไถ่ตัวบิดากามนิตก็ให้เงินไป เรื่องก็ควรจะยุติแต่ยังก่อน บังเอิญอีกเหมือนกัน องคุลิมาลถูกสาตาเคียนจับได้ สาตาเคียนก็ติดสินบนองคุลิมาลให้หาทางไปแจ้งกับวาสิฏฐีว่า ตนได้ฆ่ากามนิตตายเสียแล้ว สาตาเคียนจึงได้แกล้งทำให้หละหลวมเปิดช่องให้องคุลิมาลหนีไปได้องคุลิมาลทำได้แนบเนียนโดยไปหาวาสิฏฐี นำสายสร้อยของกามนิตไปด้วย และบอกว่าได้ฆ่ากามนิตตายเสียแล้ว

วาสิฏฐีเมื่อทราบว่ากามนิตตาย ก็เสียใจมากประกอบผู้ใหญ่รบเร้า ก็เลยยอมแต่งงานกับสาตาเคียนเพื่อตอบแทนบุญคุณของผู้ใหญ่ ชีวิตเหมือนเครื่องจักรเมื่อเดินผิดจังหวะ ๆ ก็ย่อมมีความผิดเกิดขึ้นต่อไป กาม-นิตมากรุงโกสัมพี ขณะวาสิฏฐีถูกแห่เพื่อไปแต่งงานกับสาตาเคียนอย่างฐานะเจ้าสาว ก็เสียใจอย่างยิ่ง ถึงอกหักชายเช่นกามนิตก็เหมือนชายหนุ่มทั่วไป ต้องรักษาโรคนี้ด้วยเหล้าและนางบำเรอ และก้าวหน้าไปถึงการมีเมียอีก-

สอง ซึ่งพ่อจัดการให้ วาสิฏฐีเมื่อแต่งงานแล้ว ก็มั่น-คงให้คำสัตย์ มีจิตโทมนัส มีชีวิตอยู่ด้วยความหวังที่จะพบกับกามนิตในสวรรค์

องคุลิมาลเมื่อทำสำเร็จในการต้มวาสิฏฐีแล้ว ก็ถูกสาตาเคียนหักหลัง โดยให้คนดักทำร้าย โดยความเป็นโจรจึงนำชีวิตรอดไปได้ และไปพบวาสิฏฐีด้วยความแค้นใจ ทั้งองคุลิมาลและวาสิฏฐีได้สมคบกันจะฆ่าสาตาเคียนเสีย โดยวาสิฏฐีจะแจ้งทางที่สาตาเคียนจะต้องไปธุระ เพื่อให้องคุลิมาลคิดบัญชี ซึ่งองคุลิมาลก็รับคำ และนัดให้มาเอาแผนที่การเดินทางของสาตาเคียนในวันรุ่งขึ้น

จากเหตุการณ์วันนั้นเองได้เปลี่ยนแผนการล้าง-แค้น โดยองคุลิมาลได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียก่อน ได้สดับพระโอวาท จึงบวชเป็นภิกษุและละพยศ แต่ก็ได้มาพบวาสิฏฐีตามสัญญา หลังจากได้ถูกวาสิฏฐีด่าว่าเสียหายเป็นคนสับปรับแล้ววาสิฏฐีจึงได้คิด สงสัยว่าใครหนอช่างเปลี่ยนนิสัยขององคุลิมาลได้ องคุลิมาลเล่าให้ฟังวาสิฏฐีเมื่อทราบก็ไปเฝ้า ได้สดับพระธรรมเทศนา มีใจ

เลื่อมใสเชื่อมั่น และได้บวชเป็นภิกษุณี และได้รับประทานอนุศาสน์เพียงบทเดียวว่า "..ที่ใดมีความรัก ที่นั้นมีความทุกข์" แต่ภิกษุณีวาสิฏฐี ยังมีความรักมั่นอยู่กับกามนิต จนถึงทำให้ล้มเจ็บ และก็ถึงเวรพระองคุลิมาลจะแสดงธรรม จึงได้ขอให้องคุลิมาลไปโปรดถึงในห้องได้เป็นพิเศษ และนางได้ขอร้องให้พระองคุลิมาลสืบหากามนิตให้ได้

พระองคุลิมาลได้เดินทางไปจนพบกามนิตพร้อมกับเมีย ๒ คน แล้วก็กลับมาบอกภิกษุณีวาสิฏฐี แล้วก็บำเพ็ญพรตต่อไปจนสำเร็จ

ข่าวกามนิตยังมีชีวิตอยู่ เป่าไฟรักในอกภิกษุณีสาววูบหนึ่ง แต่แล้วในขณะเดียวกันก็ทราบว่ากามนิตมีเมียสองคน ความหวังของนางก็เหมือนไฟถูกน้ำและล้มเจ็บ เมื่อค่อยบรรเทาก็ออกเดินทางเพื่อพบพระพุทธเจ้าขอประทานชีวิตใหม่ จนถึงหมู่บ้านมัลละ ในคืนวันเพ็ญเดือนหก และได้มีโอกาสได้ฟังพระปัจฉิมพุทธพจน์ และ

แล้วก็วูบหน้าสิ้นชีพไปจุติบนสวรรค์ กามนิตก็เหมือนกัน ชีวิตเขามิได้จบด้วยความงดงาม คือเมื่อพบองคุลิมาล ก็คิดว่าองคุลิมาลจะมาทำร้ายก็หนีออกป่าซ่อนตัว และเกิดเบื่อหน่ายออกจากบ้านเพื่อแสวงบุญ และต้องการพบพระพุทธเจ้าได้พักอยู่ในบ้านช่างหม้อ และได้สนทนากับพระองค์โดยหารู้จักพระองค์ไม่ จนรุ่งเช้าไปถามหาก็ทราบว่าพระพุทธเจ้าอยู่บ้านช่างหม้อ จึงได้วิ่งกลับมาเพื่อเฝ้าพระองค์โดยบังเอิญอีกครั้ง กามนิตถูกวัวชนตายไปจุติบนสวรรค์

เท่าที่ทราบเรื่องกามนิตฉบับใบปลิวนี้ ถ้าท่านยังไม่ได้อ่าน เกิดใส่ใจจักอ่านแล้ว ท่านจะพบว่า ส่วนดี ๆ ของกามนิตมีอยู่มากหลายทีเดียว เป็นต้นว่ามีตอนหนึ่งว่า “ความรักของข้าพเจ้าจะเปรียบเหมือนสีอะไร ไม่ได้นอกจากสีดำ.....” ซึ่งทำให้นึกไปว่าสีดำนี่แหละเป็นสีเสน่ห์ละ อย่างหม่อมราโชทัยได้ชมพระนางวิคตอเรียในนิราศลอนดอน ในขณะทรงไว้ทุกข์ให้เจ้าชายแอลเบิต-

พระสวามีว่า "เพ่งพินิจ พิศผาดยังคมขำ" เห็นจะเป็นเพราะเหตุนี้กระมังมาตุคามในชุดสีดำจึงทำให้ผ้าเหลืองร้อนเผ่า โดยเฉพาะคณะนอก (ปีที่แล้วสึกไปสามองค์จะด้วยเหตุนี้หรือเปล่า ก็ไม่ทราบ) ....

"นิยายจากตาลปัตต์"

โดย

"เขมชีวโว ภิกขุ"

......เพื่อนนวกะ ๒๕๐๐ ทั้งหลาย ถ้าท่านสังเกตุพัดของเจ้าคุณวินัย ท่านจะเห็นว่ามีอยู่เล่มหนึ่งสวยมาก คือเป็นพัดที่มีสองหน้า หน้าหนึ่งเป็นรูปชายฝั่งแม่น้ำแห่งหนึ่ง ริมชายฝั่งแม่น้ำนี้มีภาพชายสองคน คนหนึ่งนอนหงายจมกองเลือด อีกคนหนึ่งถือธนูยืนอยู่ใกล้ ๆ กระผมจะได้เล่าเรื่องจากภาพนั้นให้พระคุณเจ้าทั้งหลายฟัง ณ บัดนี้

ในอดีตกาล พระพุทธเจ้าของเราได้เสวยพระชาติเป็นดาบส ชื่อ สุวรรณสาม อยู่ในอาศรมที่ท้าวสักกะประทานให้ใกล้ฝั่งแม่น้ำมิคสัมมตา ในกรุงพาราณสี ปรนนิบัติมารดา-บิดาผู้มีจักษุบอดของตนด้วยความเคารพกตัญญูอยู่เสมอมา

ในกาลครั้งนั้น มีพระราชาแห่งกรุงพาราณสี พระองค์หนึ่งทรงพระนามว่าบีลยักษ์ เป็นผู้โปรดปรานการเสวยเนื้อสมันมาก พระองค์ได้มอบราชสมบัติให้แก่พระราชมารดา และได้เสด็จออกสู่ป่าหิมพานต์ตามลำพังพระองค์เอง ทรงฆ่าเนื้อทั้งหลายเสวย แล้วท่องเที่ยวเรื่อยไปจนถึงที่แห่งหนึ่งทรงพบรอยเท้าเนื้อ พระองค์จึงทรงทำซุ้มด้วยกิ่งไม้ แล้วซ่อนพระองค์อยู่หลังพุ่มไม้นั้น จนกระทั่งเวลาเย็นจึงเห็นสุวรรณสามแวดล้อมด้วยหมู่เนื้อสมันเดินมาที่ท่าตักน้ำ จึงยิงด้วยธนูอาบยาพิษ แต่ลูกธนูหาได้ถูกหมู่เนื้อไม่ กลับไปถูกเอาสุวรรณสามล้มลง และได้นอนสอดส่ายหาผู้ทำร้ายตน ทั้งยังได้เรียกหาผู้ทำร้ายตนด้วยน้ำเสียงอันไพเราะ

ฝ่ายพระราชาได้ยินเสียงเรียกของสุวรรณสาม จึงทรงคิดว่าคนผู้นี้ถูกเรายิงล้มลงแล้วยังไม่โกรธ ไม่ด่าเรากลับเรียกเราด้วยน้ำเสียงไพเราะเช่นนี้เสียอีก พระองค์จึงเสด็จเข้าไปใกล้และเมื่อได้เห็นสุวรรณสามได้รับความทรมาน เพราะพิษธนูของพระองค์จึงทรงกรรแสง

ฝ่ายเทพธิดาซึ่งประจำอยู่ที่เขาคันธมาท ชื่อ-วสุนทรี เคยเป็นมารดาของพระโพธิสัตว์มาแต่ปางก่อน รู้เหตุที่สุวรรณสามได้รับจึงคิดว่า ถ้าเราไม่ไปช่วยสุวรรณสาม ก็คงจะต้องตายและมารดาบิดาของสุวรรณสามก็จะต้องตายเช่นกันเพราะขาดคนเลี้ยงดู เมื่อคิดดังนั้นแล้วจึงไปในที่นั้นโดยไม่ปรากฏกายให้เห็นแล้วกล่าวว่า ดูก่อนราชาท่านได้ฆ่าสุวรรณสามตายเช่นนี้ มารดาบิดาของสุวรรณสามก็จักต้องตายเช่นกัน ขอพระองค์จงได้ไปปรน-นิบัติบุคคลทั้งสองแทนสุวรรณสามเถิด พระองค์ก็จะได้ไปสู่สุคติ เมื่อพระราชาได้ยินดังนั้นจึงได้ไปที่อาศรม เพื่อรับใช้มารดาบิดาของสุวรรณสาม และได้เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟัง บุคคลทั้งสองจึงได้ขอร้องให้พระราชาพาไปยังที่ ๆ สุวรรณสามนอนตาย พระราชาก็ได้พาบุคคลทั้งสองไปยังที่นั้นเมื่อมารดาบิดาของสุวรรณสามไปถึงบุตรของตนแล้วจึงได้อธิษฐานขึ้นว่า "พ่อสามนี้เคยประพฤติธรรมในกาลก่อนด้วยสัจจะใดด้วยการกล่าวสัจจะนั้น ขอยาพิษในกายของพ่อสามจงศูนย์หายไปเถิด" และเทพธิดานั้นก็ได้อธิษฐานขึ้นว่า "เราอยู่ที่เขาคันมาทมาเป็นเวลานานแล้วไม่มีใครเป็นที่รักเท่าพ่อสามของแม่เลยด้วยการกล่าวสัจจะ

นั้น ขอยาพิษในกายของพ่อสามจงศูนย์หายไปเถิด" เมื่อสิ้นคำอธิษฐานของเทพธิดานั้น สุวรรณสามก็หายจากพิษบาดแผลทันที ด้วยบุญฤทธิ์ของเทพธิดา สุวรรณสามจึงฟื้นขึ้นมาได้และมารดาบิดาของสุวรรณสามก็หายจากจักษุบอดทันทีเมื่อพระโพธิสัตว์ฟื้นขึ้นมา ก็ได้แสดงธรรมให้พระราชาฟังพระราชาได้ฟังธรรมแล้วเกิดปีติยินดีทรงไหว้พระราชาโพธิสัตว์แล้วเสด็จกลับสู่พระนครของพระองค์ทรงทำบุญทำทานและรักษาศีล ๕ ครองราชสมบัติโดยธรรมตลอดมา

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ยังฌาณและอภิญญาให้เกิดแล้วก็เข้าถึงพรหมโลกพร้อมกับมารดาและบิดา และใต้ภาพที่กระผมได้บรรยายมานี้มีภาษิตเขียนไว้ว่า

"นรชนใดเลี้ยงมารดาบิดาโดยธรรม
แม้เทพทั้งหลายก็ย่อมช่วยแก้ไขนรชนนั้น
นรชนใดเลี้ยงมารดาบิดาโดยธรรม
นักปราชญ์ทั้งหลายย่อมสรรเสริญนรชนนั้น
ในโลกนี้เอง นรชนนั้นตายไปแล้วย่อม
บันเทิงในสวรรค์"

"สึกออกไป ทำอะไรดี"

โดย

"ปญฺญสโภ ภิกขุ" (วิชา เศรษฐบุตร)

.....พวกเราได้มาบวชเรียนที่วัดมกุฏฯ จนจะครบพรรษาใกล้กำหนดสึกออกไปทุกทีแล้ว น่าจะลองคำนึงดูตามหัวข้อข้างบนนี้กันบ้าง ตลอดเวลา ๓ เดือน (สำหรับบางรูป ๕ เดือน)ที่ผ่านมาเราต้องผ่านการอบรมอย่างคร่ำเคร่ง ต้องประพฤติวัตต์ให้สม่ำเสมอ รักษาศีลให้บริสุทธิ์ ต้องเรียนรู้พระวินัยและธรรมต่าง ๆ รวมความว่าต้องผ่านทั้งปริยัติและปฏิบัติไม่มีการอบรมใดที่จะสร้างคนให้เป็นมนุษย์ได้ภายในเวลาอันสั้นเช่นการบวชเรียนนี้ ฉะนั้น เมื่อมาคำนึงดูหัวข้อข้างบนแล้ว คำตอบก็คือ สึกออกไปแล้ว ทำตัวของเราให้ดี นั่นแหละจึงจะดี

การทำตัวของเราให้ดีนั้น กล่าวเผินๆ ก็น่าจะทำได้ง่าย แต่เอาจริงเข้าแล้ว เป็นของยากไม่ใช่เล่น ส่วนมากสึกออกไปแล้ว เราจะต้องถูกสิ่งแวดล้อมของโลกภายนอก

ก่อกวนกิเลสต่าง ๆ ที่ได้ถูกกำหนดให้ระงับไปชั่วคราวให้มันกับเกิดพอกหนาได้อีก ถ้าเราจะต้องแพ้ต่อกิเลสอันมีมูลมาจาก โลภะ โมหะ โทสะ เหล่านี้ เราก็คงต้องปราชิกของทางโลก บำเพ็ญตัวให้ดีไม่ได้ ไหนๆ ก็ได้เข้ามาบวชเรียนแล้ว น่าจะเอาของดีจากคำสั่งสอนของพระบรมศาสดาติดออกไปปฏิบัติสืบเนื่องไปอีก ครั้นจะเอาไปทั้งหมด ๘๔,๐๐๐ขันธ์ ก็ไม่ไหว จึงควรที่จะเก็บเอาแต่ของดีๆ เท่าที่เหมาะสมแก่ฆราวาสวิสัยไปใช้ดีกว่า เท่าที่พอจะนึกออกได้ก็มีดังนี้ คือ.–

๑. **จงถือมัชฌิมาปฏิปทา** การปฏิบัติตามทางสายกลางนี้พระพุทธองค์ ใช้อยู่จนบรรลุอรหันต์ผล อย่างเรา ๆ ไม่จำเป็นต้องหวังสูง เอาแต่เพียงว่าทำงานให้ก้าวหน้าตำแหน่งได้ดีมีเงินพอใช้ไม่ต้องเป็นหนี้เขาและยังเหลือพอมาทำบุญที่วัดมกุฏฯ บ้าง อย่างนี้ทำได้ยากไม่ใช่เล่น การปฏิบัติแบบมัชฌิมาปฏิปทา คือ ทำตนเป็นคนไม่เก็บตัวรู้จักคบเพื่อนฝูงไม่เอาแต่มุการเรียน หรือการงาน–จนเกินไป แต่รู้จักพักผ่อนพอควร ใช้เวลาว่างให้เป็น

ประโยชน์แก่สมองและร่างกาย ไม่ใช้เวลาไปในทาง-สนุกเพลิดเพลินอันเป็นกามสุขเสียทั้งหมด

๒. **พึงทำความศึกษา**ในบรรดาสำนวนพระที่ใช้กันอยู่ข้าพเจ้าชอบสำนวนนี้มาก เสขียวัตร์ทั้งหมดท่านสอนให้พึงทำความศึกษาในจรรยามรรยาท ถ้าเรายังเอาติดตัวไปใช้ในฆราวาสวิสัยและรู้จักพิจารณาทำความศึก-ษาในเรื่องราวหรือกิจการต่างๆ ก็จะทำให้เป็นคนสำรวมในมรรยาทรู้จักใคร่ครวญพิจารณาเสมอ เป็นการเรียกสติสัมปชัญญะการดำริห์ชอบ การคิดชอบให้เกิดขึ้น

๓. **จงใช้คิหิปฏิบัติ**ธรรมของผู้ครองเรือนนี้-พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ ๒๕๐๐ ปีมาแล้วในสมัยนี้ก็ยังใช้ได้ดี พวกเราที่สึกไปแล้วถือเป็นคัมภีร์ประจำตัวไว้ได้เชื่อได้ว่าไม่มีตกต่ำเป็นแน่ความสุขทางโลกจะบังเกิดแก่ทุกคน

๔. **จงตั้งมั่นอยู่ในความไม่ประมาท**ความไม่ประมาทนี้สำคัญและเป็นคุณอย่างไรย่อมเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว พระพุทธองค์ก่อนทรงดับขันธ์ปรินิพพาน ได้

ทรงประทานพินัยกรรมชั้นสุดท้ายแก่พุทธบริษัทเป็นโอวาทว่า "วยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ" แปลว่า สังขารทั้งหลายมีอันเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเราจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิดฉะนั้น เมื่อเอาความไม่ประมาทมาใช้ในทางโลก ก็ย่อมจะให้ผลดีแก่ผู้ปฏิบัติอย่างแน่นอน

หวังว่าพวกเราคงเห็นด้วยกับหัวข้อเหล่านี้ สึกออกไปแล้วคงได้ถือปฏิบัติ จนประสพความสำเร็จในชีวิตทุกคน ถ้าไม่เป็นจริง ก็จงมาต่อว่าเอาเมื่อเรามานอนคุยกันที่หลังวัดมกุฎฯ นี้เถิด.

"รูปํ ชีรติ มจฺจานํ นามโคตฺตํ นชีรติ"
"ร่างกายของสัตว์ย่อยยับได้ แต่ชื่อและสกุลไม่ย่อยยับ"

"ผีมีจริงหรือไม่"

โดย

"ชยฺโรจโน" (หมอจรูญ ไชยโรจน์)

......อาจจะถือว่าเป็นเรื่องแปลกแต่จริงได้กระมัง ถ้าจะกล่าวว่าคนทุกคน มีความกลัวผีด้วยกันทั้งนั้นไม่มากก็น้อย แม้จะมีบางคนพูดออกมาอย่างโอ้อวดว่า ใครเคยกลัวผีแต่แท้จริงในใจของเขายังมีความกลัวอยู่ไม่น้อยทีเดียว และบางคนอาจจะมากกว่าผู้ที่ยอมรับว่ากลัวผีจริง ๆ เสียอีก เรื่องราวที่เกี่ยวกับผีปรากฏว่ามีอยู่ดาดดื่น แต่แม้กระนั้นก็มีน้อยคนเหลือเกินที่จะกล่าวได้ว่าเคยเห็นผี เคยถูกผีหลอก หรือเคยประสบเหตุการณ์ที่เข้าใจว่าเป็นการกระทำของผี และตราบจนกระทั่งทุกวันนี้ยังไม่มีใครเลยที่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงและพิสูจน์ได้ว่าผีมีจริงหรือไม่ ในที่นี้จะขอยกเว้น ผีประเภทหนึ่งที่เป็นของที่มีอยู่จริง และพบได้ในที่ทั่ว ๆ ไปตามบ้านเรือนคือ ร่างกายของบุคคลที่ตายแล้ว หรือ ศพนั่นเอง

เรื่องนี้จะกล่าวเฉพาะถึง ผีตามความเข้าใจของสามัญชนทั่ว ๆ ไป ซึ่งเมื่อเอ่ยถึงคำว่า ผีแล้ว ย่อมจะมุ่งถึงสิ่ง ๆ หนึ่งซึ่งพากันเข้าใจว่าเป็นวิญญาณบ้าง เป็นดวงจิตที่หลุดออกมาจากร่างกายที่ตายแล้ว หรือเป็นสิ่งที่ทางลัทธิโยคีเรียกว่า เจตภูติบ้าง อันเป็นสมมุตินาม เรายังไม่รู้แน่ชัดว่า ผีคืออะไรมีลักษณะอย่างไร เพียงแต่เล่าลือกันมาว่า ปกติผีเป็นสิ่งที่ไม่อาจจะมองเห็นได้ สัมผัสไม่ได้แต่มันอาจจะปรากฏกายให้เห็น หรือปลอมแปลงตัวมีรูปลักษณะได้ต่าง ๆ นา ๆ และยังเชื่อกันอีกว่า ผีมีอิทธิพลเหนือมนุษย์ สามารถที่จะดลบันดาลให้บุคคลผู้ที่นับถือหรือเป็นที่พึงพอใจของมันได้ประสบผลดี หรืออาจจะส่งผลร้ายให้แก่บุคคลผู้ที่ไม่เป็นที่ชอบใจ หรือทำอะไรให้เป็นที่ไม่พอใจแก่มันได้ด้วย มีสมมุตินามหลายอย่างที่ใช้เรียกผีตามชนิดประเภทของมัน เช่นภูต ผี ปีศาจ เปรตอสุรกาย เจ้าพ่อ เจ้าป่า พวกผียังแยกออกไปได้อีกหลายอย่าง เช่น ผีโขมด ผีกะสือ ผีบ้านเป็นต้น

ความเชื่อถือในเรื่องผีนี้มีมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว เป็นการเชื่อที่สืบต่อกันมาตาม ปู่ ย่า ตา ยาย แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะเป็นยุคที่วิทยาศาสตร์เจริญรุ่งเรือง มีผู้ที่ได้รับการศึกษา มีความรู้เป็นจำนวนมาก และเป็นผู้ที่เคารพในเหตุผล เชื่อในข้อเท็จจริง ที่สามารถจะพิสูจน์ได้เท่านั้นก็ตาม แต่อาศัยอิทธิพลของความเชื่อถือที่มีมาแต่เดิม ซึ่งค่อย ๆ ได้รับสะสมและฝังแน่นอยู่ในจิตใจมาตั้งแต่เล็ก ๆ จึงทำให้ความเชื่อถือในเรื่องผีนี้ยังไม่อาจจะลบล้างไปได้โดยสิ้นเชิง ส่วนมากของคนเหล่านี้ยังมีความลังเลระหว่างความเชื่อกับไม่เชื่อก้ำกึ่งกันอยู่ ซึ่งทำให้เกิดมีปัญหาที่ยังไม่อาจจะชี้ให้แจ่มแจ้งได้เหลืออยู่ทุกวันนี้ว่าผีมีจริงหรือไม่ ทั้งฝ่ายที่เชื่อว่าผีมีจริงและฝ่ายที่ไม่เชื่อต่างๆก็มีเหตุที่สนับสนุนความเชื่อของตนด้วยกันทั้งสองฝ่าย สำหรับเรื่องนี้ผู้เขียนมิได้มีความประสงค์ที่จะกล่าวลบล้างหรือสนับสนุนว่า ผีมีจริงหรือไม่แต่อย่างใด แต่ใคร่จะยกเอาเหตุผลบางประการที่ถือว่าสำคัญของฝ่ายที่เชื่อว่า ผีมีจริงขึ้นมาสัก ๓ – ๔ ข้อ หลังจากนั้นก็จะได้แสดง

ทรรศนะทางวิทยาศาสตร์ต่อเหตุผลเหล่านี้ เพื่อเป็นทางให้ท่านพิจารณาเปรียบเทียบส่วนการที่ท่านจะเชื่อว่า ผีมีจริงหรือไม่อย่างไรนั้น ขอยกไว้แก่วิจารณญาณของท่านเอง

เหตุผลของฝ่ายที่เชื่อว่าผีมีจริง มักจะเป็นไปในแนวนี้

ข้อหนึ่ง ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงเรื่องเวียนเกิด เวียนตาย ก็น่าจะเป็นที่เชื่อได้ชาติหน้าภายหน้า หรือนรก สวรรค์อาจมีอยู่จริง และเมื่อเป็นดังนี้แล้วเมื่อคนตายไปแล้วและยังไม่เกิดนั้น จะไปอยู่ที่ไหนเล่าถ้าไม่ใช่อยู่ในสภาพ "ผี"

ข้อสอง มีข้ออนุญาตของพระพุทธเจ้าบทหนึ่งเกี่ยวกับพระปาฏิโมกข์ว่า ขณะที่กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่นั้น ถ้าผีเข้าภิกษุสวดย่อคือรวบรัดให้จบลง เพื่อทำการไล่ "ผี" นี่ย่อมแสดงว่า ผีมีจริง ถ้าไม่มีฉะนั้นแล้วเหตุใดพระพุทธเจ้าจึงตรัสไว้อย่างนั้น

ข้อสาม ในพระธัมมปทัฏฐกถา มีเรื่องเกี่ยวกับบุพกรรมของพระพุทธเจ้า กล่าวถึงไพสาลีสมัยหนึ่งเกิด

ฝนแล้งผู้คนอดอยาก มีพวกมนุษย์ (ผี) เข้ามาสู่ในเมือง (ผีห่าลงกินเมือง) ทำให้ผู้คนล้มตายกันมากมาย พระราชาผู้ครองนครจึงได้อัญเชิญพระพุทธเจ้าและพระสาวก ๕๐๐ องค์มาทำการสวด และประพรมน้ำมนต์ไล่ผี ทำให้ผีทั้งหลายหนีออกไปจากเมือง แย่งกันออกจนถึงกับพังกำแพงออกไปก็มี และพระปริตที่สวดไล่ผีในครั้งกระนั้น เชื่อถือกันชะงัดนักจน กระทั่งเดี๋ยวนี้ นี่ก็ย่อมแสดงว่า ผีมีจริงไม่ใช่หรือ?

ข้อสี่ ผู้ที่เคยถูกผีหลอก หรือเคยเห็นผีมาแล้ว และอาจยืนยันได้ว่าที่ประสบมาเป็นความจริง และบุคคลเหล่านี้ก็เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ว่าไม่กล่าวเท็จ ดังนี้จะแปลว่ากระไร ถ้าหากไม่ยอมรับว่า ผีมีจริง

ข้อห้า มีเหตุผลอีกหลายอย่างที่สนันสนุนว่า ผีมีจริง แต่จะไม่ขอยกมากล่าว เพราะเห็นว่าจะยืดยาวเกินไป เพียงแต่จะถามว่า ถ้าผีไม่มีจริงแล้ว ทำไมคนจึงกลัวผี

ตามที่เหตุผลที่ยกมาข้างต้นนี้ พอจะเห็นได้หรือยังว่า ผีมีจริง ๆ ยังก่อน ท่านผู้มีปัญญาทั้งหลาย ก่อน

ที่จะตกลงปลงใจเชื่ออะไร ก็ขอได้พิจารณาใคร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อน จากเหตุผลเหล่านี้ ถ้าเรามามองดูในแง่ของวิทยาศาสตร์และเหตุผลกันจริง ๆ แล้ว อาจจะมีความสงสัยไม่แน่ใจหรือเห็นตรงข้ามไปเลยก็ได้

สำหรับข้อหนึ่ง เกี่ยวกับเรื่องของการเวียนตายเวียนเกิดนั้น ไม่ขอคัดค้านแต่อย่างใด เพราะพุทธศาสนิกชนทั้งหลายก็เชื่อกันในเรื่องเวียนตายเวียนเกิดนี้(จะของดกล่าวถึงปัญหาเรื่องนรกสวรรค์มีจริงหรือไม่ เพราะอยู่นอกขอบเขตของเรื่องนี้ ถ้าจะนำมาพูดกันก็จะมากเรื่องไม่รู้จักจบ)แต่จะขอท้วงสักเล็กน้อยในเรื่องที่อ้างเอาเรื่องมากล่าวถึงเรื่องผี จริงอยู่ที่มีผู้กล่าวอ้างถึงพวกสัมภเวสี (ซึ่งหมายถึงเอาดวงจิตหรือวิญญาณที่ยังหาที่เกิดไม่ได้) ใน คัมภีร์พุทธศาสนาเป็นหลักฐาน สำหรับเรื่องนี้เคยได้ฟังจากผู้รู้เล่าว่า การตายของมนุษย์นี้ประกอบด้วยจิต ๗ ขณะด้วยกัน ปกติบุคคลก่อนจะตาย กำลังตายนี้ มีจิตดำเนินไปตามขณะทั้ง ๗ นี้ ถ้าบรรลุตลอดถึงที่สุดตาม

ลำดับขณะจิตแล้วก็จะไปเกิดใหม่ตามคติของตน ตามกรรมของตนที่ได้สร้างไว้จะไปนรกหรือสวรรค์ก็ตาม แต่ถ้าหากว่าจิตของผู้นั้นมิได้ดำเนินไปโดยตลอด จิตดับไปเสียก่อนระหว่างนั้น ก็จะหลงลอยวนเวียนอยู่หาที่เกิดไม่ได้ เรียกว่า สัมภเวสี และพวกนี้แหละที่เข้าใจกันว่าเป็นผี ลอยละล่องไปไม่มีจุดหมายอยู่ในสภาวะที่ไม่มีตัวตน มองไม่เห็น ดังนี้ ในที่นี้จะไม่กล่าวถึงละว่าคัมภีร์นี้เป็นคำตรัสของพระพุทธองค์จริงหรือเป็นเรื่องที่คณาจารย์รุ่นหลังเอามาใส่โอฐของพระองค์ โดยที่ในสมัยพุทธกาลนั้น ศาสนาพราหมณ์เจริญรุ่งเรืองมาก และบรรดาสาวกของพระพุทธเจ้าส่วนมากก็มาจากผู้ที่เคยถือศาสนาพราหมณ์นี้ และพวกพราหมณ์มีความเชื่อในเกี่ยวกับพระเจ้าและภูติผีอยู่มาก อย่างไรก็ตามแม้พวกสัมภเวสีนี้จะมีอยู่จริง แต่ก็ต้องอในสภาพของสิ่งที่ไม่มีตัวตน มองไม่เห็น ตามฐานะของมันเปรียบเหมือนกับอยู่คนละโลกกับมนุษย์ และตัวของมันเองก็ยังไม่สามารถที่แม้แต่จะหาที่อาศัยเกิดได้แล้ว จะมามีอิทธิพลเหนือมนุษย์ได้อย่างไร และเป็นการสมควร

แล้วหรือที่มนุษย์ ผู้ซึ่งนับว่าเป็นผู้ประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลายจะมานับถือหรือเกรงกลัวต่อสิ่งนี้

สำหรับข้อที่สอง ที่กล่าวถึงผีเข้าภิกษุนั้น ก่อนอื่นขอให้เราพิจารณาถึงคำว่า "ผีเข้า" เสียก่อนว่าคืออะไร เป็นความเชื่อของคนโบราณว่า เมื่อบุคคลใดมีอาการดังต่อไปนี้ คือไม่มีความรู้สึกตัว ตาขาว ตัวสั่นเทิ้ม พูดจาเอะอะบางครั้งพูดเพ้อเจ้อไม่ได้เรื่องได้ราว เหล่านี้เป็นต้นก็เรียกว่าบุคคลนั้นถูก "ผีเข้า" (สิง) โดยที่ผีหรือวิญญาณนั้นๆมีความอาฆาต พยาบาทหรือไม่พอใจบุคคลผู้นั้นหรือการกระทำของครอบครัวของเขาต้องหาหมอผีมาทำพิธีไล่ "ผี" ออก ถ้าผียอมออกคนไข้ก็หายเป็นปกติ แต่ถ้าไม่ออก ก็จะถึงแก่ความตายในที่สุด อย่าว่าแต่ในสมัยโบราณเลย แม้ในปัจจุบันนี้ตามชนบทบางแห่งในประเทศไทยก็ยังมีความเชื่ออันนี้อยู่บุคคลใดมีอาการดังกล่าวก็เรียกกันว่า "ผีเข้า" ในปัจจุบันนี้วิชาการแพทย์เจริญมากขึ้น-ความรู้ในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บก็กว้างขวางขึ้น มีการค้นคว้ามีเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ดีมากมาย ทำให้สามารถทราบถึง

สาเหตุของโรคต่าง ๆ ที่แต่ก่อนนี้ไม่รู้ได้กว้างขวางและแน่นอนขึ้น มีโรคหลายอย่างที่ทำให้เกิดอาการหมดสติไม่รู้สึกตัวตัวสั่นเทิ้ม พูดจาเพ้อเจ้อ ชักกระตุก เหล่านี้ซึ่งเป็นอาการอย่างเดียวกับที่เรียกว่า "ผีเข้า" เช่น ไข้ มาเลเรียขึ้นสมอง สมองอักเสบ เยื่อสมองอักเสบ ฯลฯเป็นต้น และบางครั้งอาการเหล่านี้อาจเกิดจากเหตุทางด้านจิตใจหรือระบบประสาทได้เช่นฮิททีเรียเป็นต้น หาใช่เกิดจากการมี "ผี" หรือวิญญาณอะไรมา "เข้า" ก็หาไม่ ดังได้กล่าวมานี้พอจะสรุปได้กระมังว่า การที่พระพุทธเจ้าตรัสเกี่ยวกับผีเข้าภิกษุนั้น มิได้หมายความถึงผีจริง ๆ แต่หมายเอาถึงลักษณะอาการที่เรียกกันว่า "ผีเข้า" เพราะเป็นศัพท์ที่พูดเข้าใจกันมาอย่างนี้

สำหรับข้อที่สาม เรื่องผีที่เกี่ยวกับเมืองไพสาลีนั้น ถ้าพิจารณาดูให้ดีจะเห็นว่าทั้งหมดที่กล่าวถึงเป็นพรรณาโวหารเป็นบุคคลาธิษฐาน เพื่อเชิดชูเกียรติของพระบรมศาสดาและอีกประการหนึ่งถ้าท่านได้ศึกษาพุทธศาสนาโดยแง่ของปรัชญาโดยรอบคอบแล้ว จะเห็น

ได้ว่าพระบรมศาสดาของเราเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่อง-จิตวิทยาเป็นเลิศเป็นนักจิตวิทยาชั้นเยี่ยมหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ทีเดียว และตามเนื้อเรื่องในธัมมปทัฏฐกถานั้น พอจะเข้าใจได้ว่าเมืองไพสาลีเวลานั้นเกิดฝนแล้งข้าวยากหมากแพง ผู้คนได้รับความมอดอยาก มีโรคระบาดคืออหิวาตกโรคเกิดขึ้น ทำให้ผู้คนล้มตายกันมากมายและไม่สามารถป้องกันได้จึง ได้เชื่อกันว่าเป็นเพราะผีห่า ซึ่งแม้แต่ในประเทศไทยเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้เอง คราวเกิดอหิวาตกโรคระบาดก็เรียกกันว่าเป็นเพราะผีห่าลงกินเมือง มีการบวงสรวงกัน เมื่อพระพุทธเจ้าพร้อมกับพระสาวก ๕๐๐รูป เสด็จเข้าไปถึงที่นั้น เกิดมีฝนตกหนักจนน้ำท่วมพัดพาเอาทรากศพทั้งหลายลงแม่น้ำไปหมดสิ้น เท่ากับว่าเป็นการชำระล้างบ้านเมืองให้สะอาดและดังได้กล่าวแล้วว่าพระพุทธองค์เป็นนักปราชญ์ย่อมรู้วิธีที่จะจัดการป้องกัน-แก้ไขโรคมิให้ลุกลามได้ ส่วนการที่ตรัสให้พระอานนท์ทำการสวดพระปริตไล่ผีนั้น ก็คงเป็นการทำเพื่อบำรุงขวัญของชาวเมืองเพราะแม้แต่สมัยนี้เมื่อเกิดเหตุการณ์ซึ่ง

ถือว่าเป็นเคราะห์ร้าย ก็มีการนิมนต์พระไปประพรมน้ำมนต์ดังนี้ เมื่อบ้านเมืองสะอาดโรคสงบลงก็เปรียบได้กับว่าพวกผีหนีออกจากเมืองไปหมดฉะนั้นจึงไม่อาจจะรับรองได้ว่า ผีกล่าวถึงนี้เป็นผีจริงๆตามที่มีความเข้าใจกัน

สำหรับข้อที่สี่ ที่กล่าวว่ามีผู้ใดเคยประสบเหตุการณ์ที่เรียกว่า ผีหลอก หรือยืนยันว่าเคยเห็นผีกันเสมอนั้น เรื่องนี้อาจจะอธิบายได้เป็นอย่างดีทีเดียวในแง่ของจิตวิทยาแม้ว่าจะเป็นความจริงที่ท่านเหล่านั้นได้แลเห็นผีหรือเหตุการณ์ที่ประสบนั้น เป็นความจริงทั้งหมดนี้เราอธิบายได้ง่าย ๆ ว่าเป็นเรื่องของการที่จิตของตนเอง หลอกหรือหลอนตัวเองทั้งสิ้น โดยปกติบุคคลย่อมได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับผี และอภินิหารต่าง ๆ ของผีในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับความน่ากลัว น่าหวาดเสียวต่าง ๆ ประกอบกับมีความโน้มน้อมเชื่อถือในเรื่องผีนี้อยู่แล้วความรู้สึกนี้จะค่อย ๆ สะสมพอกพูนและฝังลึกลงไปในจิตใจเรื่อยมาตั้งแต่เล็ก ๆ จนไม่อาจที่จะถอนได้แม้ว่าจะได้รับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์เมื่อโตขึ้นเห็นเหตุ-

ผลต่างๆ แล้วก็ไม่อาจที่จะลบล้างความเชื่อถือและความกลัวเหล่านี้ได้ ความรู้สึกเหล่านี้ยังฝังแน่นอยู่ในจิตใต้สำนึก ซึ่งปกติก็จะถูกควบคุมอยู่ด้วยจิตสำนึกไม่ให้ฟุ้ง-ซ่านต่อเมื่อใดที่จิตใต้สำนึก เป็นอิสระจากการควบคุม ความจำหรือสัญญาต่าง ๆ ที่เคยผ่านฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกก็จะผุดขึ้นมาเป็นความรู้สึกหรือเป็นภาพ เช่น ในภาวะที่เคลิ้มจวนจะหลับหรืออยู่ในภาวะที่จิตสงบ เช่น ในการนั่งทำสมถกัมมัฏฐานเป็นต้น มักจะมีภาพหรือเหตุการณ์ต่าง ๆที่เข้าใจว่าผีหลอกเกิดขึ้นได้ และในขณะที่อยู่ในที่สงัดความเปลี่ยววังเวงจะทำให้เกิดความกลัว คอยชักจูงจิตใจตนเองอยู่เสมอตลอดเวลาก็ จะทำให้มีภาพหลอนเกิดขึ้นได้เป็นการเห็นภาพผีปีศาจรูปร่างพิกลพิการต่าง ๆ ตามลักษณะที่เล่าลือกันเคยได้ฟังมา และฝังอยู่ในจิตใจนั่นเองในสมัยนี้ภายใต้การสกดจิฅ ผู้สกดจิตสามารถทำให้ผู้ถูกสกดจิตเห็นภาพหลอนลักษณะต่าง ๆ ตามต้องการได้ (Hrllucination) แม้หลังจากตื่นจากการสกดแล้วก็ยังอาจเห็นอยู่แล้วแต่ผู้สกดจิตจะต้องการดังนี้ การที่มีผู้อ้างว่า

เคยเห็นผีเคยถูกผีหลอกนั้น ทุกอย่างหาใช่เพราะผีหลอกจริง ๆ ไม่ เป็นเพราะตัวของตัวหลอกตัวเองต่างหาก

สำหรับข้อที่ห้า ที่อ้างว่าถ้าผีไม่มีจริงแล้ว เหตุใดคนจึงกลัวผีนั้น ก็อธิบายได้ในทำนองเดียวว่าเป็นอิทธิพลของการชักจูงจิตใจมาตั้งแต่เล็ก ๆ จนความรู้สึกกลัวฝังแน่น ในจิตใจไม่อาจที่จะถอนออกมาได้อย่างง่าย ๆ

สุดท้ายนี้หวังว่าเรื่องนี้คงจะเป็นประโยชน์บ้าง แม้จะไม่มากนักสำหรับผู้ที่ถูกความยึดมั่นเข้าครอบงำอยู่ (กลัวผี) เพราะว่าการกลัวผีที่มีอยู่ในคนเรานี้เป็นเพราะเรามีความยึดมั่นเชื่อถือกันว่า ผีมีอิทธิพลเหนือเราอยู่นั่นเอง ฉะนั้น ถ้าเราพยายามทำให้ความยึดมั่นนี้หมดไปได้แล้วไซร้ก็ย่อมจะบรรลุถึงความสุขและหลุดพ้นได้ (จากความกลัวผี) สมดังพุทธภาษิตที่ว่า "อนุปาทา วิมุจฺจนฺติ" สาธุชนย่อมหลุดพ้นเพราะไม่ถือมั่น ด้วยประการฉะนี้

"ผีอยู่ที่ไหน"

โดย

"ธมฺมรโต ภิกขุ" (น. อ. พินิจ พุกกะทรัพย์ ร. น.)

......ตามที่พาดหัวเรื่องไว้ท่านสหธรรมิกก็คงจะเกิดความสงสัยกันขึ้นบ้างแล้วว่านี่ ธมฺมรโต(อ้วน)จะมาไม้ไหนกับผู้อ่าน แต่ถ้าท่านลองตั้งคำถามตัวเองว่าผีอยู่ที่ไหน คำตอบก็อาจจะได้ว่า อยู่ที่ป่าช้าบ้าง อยู่โดยที่ทั่ว ๆ ไปบ้าง อยู่ในนรกบ้าง แต่ไม่มีใครตอบว่าผีนี้จะอยู่ในสวรรค์ได้ในเวลาตีระฆัง สุนัขหอน (โดยเฉพาะเจ้าขาวแห่งคณะหน้า) ต้องร้องระงมไปทุกครั้ง ไม่ทราบว่ามันปวดร้าวเพียงใด มันดีใจ หรือเสียใจ ไม่มีใครทราบ คนโบราณเล่าว่าพอพระเคาะระฆัง (ในสมัยนี้มีน้อยดูเหมือนศิษย์จะเคาะมากกว่า) เจ้าผีจะต้องออกมาทุกครั้ง เมื่อสุนัขเห็นผี (เข้าใจว่าตาสุนัขจะสามารถรับคลื่นสั้นกว่าคลื่นแสงใด ๆ ที่สั้นที่สุด) ก็ร้องขึ้น แต่น่าประหลาดอยู่อย่างหนึ่งพอเสียงระฆังตีราชุดที่ ๓ สุนัขจะไม่ร้องครวญครางต่อไปอีก

เพราะอะไร บางท่านอธิบายว่าขณะที่ตีระฆังนั้นผีจะออกมา เพื่อลุกขึ้นมารับการฟังธรรมจากพระ แต่เสียงระฆัง ๒ ชุดไปแล้วมันจะไม่ร้องอีก ตอนนี้พิจารณาได้ว่าเนื่องจากเสียงระฆังความถี่พอเหมาะพอดีของ ๒ ชุดนั้นไปรบกวนประสาทของมัน มันจึงร้องขึ้น พอชุดต่อไปตีขึ้นหูของมันชักจะชินกับเจ้าเสียงระฆังเสียแล้ว มันจึงไม่ร้องต่อไปอีก แสดงว่าการร้องของสุนัขเนื่องจากเสียงรบกวนประสาทหูของมัน เลยเป็นอันว่า เราไม่ทราบว่า ผีมาหรือเปล่า ได้พยายามพิสูจน์ดูที่วัดมกุฏฯ ไม่พบเสียด้วย เพราะเสียงระฆังในตอน ๔ น. ตอนตี ๔ นับว่าเป็นเวลาวิกาลเปลี่ยวเอาการอยู่สุนัขหอนตอนนั้นแหละ ท่านว่าพระบางองค์ขนลุกเกลียวไปหมด ได้ยินมาว่าพระใหม่วัดหนึ่งถูกจัดให้เป็นเวรตีระฆัง ท่านเป็นคนกลัวผี ภายหลังจากตีระฆังแล้วท่านก็เลยวิ่งลงจากหอระฆังโดยหลับตาบ้างลืมตาบ้างจะเข้ากุฏิด้วยความกลัว บังเอิญสบงเกี่ยวกับบันไดหอระฆังไว้ จะเข้าใจว่าผีดึงหรืออย่างไรไม่ทราบ ท่านก็เลยแก้สบงออกทันทีวิ่งไปแต่ตัวเปล่า ๆ ซึ่งมีอังสะติดอยู่กับตัว

ผีนเดียวเท่านั้น พอเช้าขึ้นพระใหญ่อีกองค์หนึ่งเล่าให้พระพี่เลี้ยงฟังว่า เมื่อคืนนี้พอตีระฆังตอนตี๔ผมก็รีบลุกขึ้นมาล้างหน้าเห็นเปรตวิ่งผ่านไปอย่างรวดเร็ว ผมขนลุกไปหมดทั้งตัว ตกลงที่วัดนั้นเลยถูกลือกันว่ามีเปรตด้วย ตนหนึ่งดำมิดหมี(อะไรดำ)มีขนาดสูงกว่าคนธรรมดาเล็กน้อย ในเรื่องกระบวนคนกลัวผีแล้วดูจะมีเรื่องเล่าเล่นกันแปลก ๆ และขำ ๆ โดยเฉพาะคำว่า "ผี" จะไปผสมกับตัว "ห" ไม่ได้เลย แต่ถ้าต่อกับคำว่า "หลอก" ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่เป็นกลัวทั้งนั้น ถ้าผีมีจริงแต่มายืนให้เห็นเฉย ๆ เราเรียกว่าผีหลอกเราแล้ว ความจริงผีอาจไม่หลอกเราก็ได้ อาจแสดงตัวให้เห็นเพื่อขอส่วนบุญ ดังที่คนโบราณเคยเล่ามาว่าผู้ที่ตายนั้นถ้ายังไม่ได้ไปผุดไปเกิดหรือยังใช้กรรมยังไม่หมดถ้าอด ๆ อยาก ๆ ก็จะมาแสดงตัวให้เห็น เพื่อให้ญาติทำบุญตรวจน้ำแผ่กุศลไปให้ บางทีผีชนิดนี้เดินทางไปแสดงให้ญาติที่อยู่ไกลมาก ๆ ได้เห็นเสียด้วย หรือบางทีก็ไปเข้าฝัน

มีเรื่องจริงเรื่องหนึ่งเกิดกับตัวข้าพเจ้าเองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ นายทหารเพื่อนรักคนหนึ่งของข้าพเจ้าป่วย

เป็นวัณโรคในระยะอันตราย แต่เดิมเขาเป็นมานานแล้ว ก่อนที่ข้าพเจ้าเดินทางไปต่างประเทศ เขาบอกข้าพเจ้าว่า อาการป่วยของเขาครั้งนี้เห็นจะไม่รอดแน่ "ผมเห็นจะไม่มีโอกาสพบคุณตอนกลับเป็นแน่" เขากล่าวขึ้น ข้าพเจ้าก็ปลอบใจเขา ในที่สุดข้าพเจ้าก็จากไปศึกษาอยู่ ณ สหรัฐ-อเมริกา คืนหนึ่งหลังจากนั้นประมาณ ๓ เดือน ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังนอนหลับอยู่ในวอชิงตัน ดี. ซี. ก็ต้องตกใจจะว่าตื่นขึ้นหรือไม่ใช่ตื่นก็ไม่ชัดนัก(เข้าใจว่ามีลักษณะคล้ายผีอำ)มองเห็นนายทหารเพื่อนของข้าพเจ้าแต่งตัวปกติมานั่งหันหลังให้ "มาทำไม" ข้าพเจ้าถามขึ้น เขาไม่ตอบในตอนแรกนิ่งสักครู่กลับตอบว่า "อยู่ผาเงิน" แล้วก็หายไปในตอนเช้าแม่บ้านแกถามข้าพเจ้าว่า เมื่อคืนนี้ละเมออะไรใครมาหาข้าพเจ้าไม่รู้จะตอบยังไงดี ก็เลยตอบว่า "ฝันไป" แกทำท่าไม่เชื่อ และเตือนว่าบ้านนี้มีข้อห้ามไม่ให้นำผู้หญิงขึ้นมา ข้าพเจ้าไม่รู้จะอธิบายกับแกยังไง เพราะภาษาอังกฤษยังอ่อนอยู่มาก จะอธิบายเรื่องผีมาเข้าฝันหรือผีอำ ก็ไม่รู้ว่าจะแปลให้เข้าใจได้หรือไม่ รวมความว่า

ไม่ได้พูด แต่นั้นแล้วก็เลยลืมไป อีก ๑๕ วันต่อมาข้าพเจ้าได้รับจดหมายของเสมียนที่กองแจ้งว่านายทหารผู้บ่วยเป็นวัณโรค ได้หนีออกจากโรงพยาบาลทหารเรือไปอยู่เชียงใหม่ทั้ง ๆ ที่อาการเพียบน่าวิตก คนที่เชียงใหม่ (เป็นนักเรียนเกษตรแม่โจ้ในรุ่นเดียวกัน) แจ้งว่านายทหารผู้นั้นไปขอพักอยู่ที่บ้านได้ ๒ วัน ในวันที่สองตอนเช้าบอกว่าจะไปเดินเล่นที่ผาเงินซึ่งเป็นที่ ๆ เขาชอบและใฝ่ฝันที่สุด และก็มีความหลังที่แหลกสลายที่นั่น แล้วก็นอนหลับตายไป ทางกองทัพเรือจึงได้ตั้งกรรมการทำศพ ณ จังหวัดเชียงใหม่ ข้าพเจ้าทบทวนตามวันเวลาในจดหมายแล้วทราบว่า เขามาปรากฏให้ข้าพเจ้าเห็นที่อเมริกาภายหลังเขาตามเพียง ๑ วัน เท่านั้น เรื่องเช่นนี้เป็นเรื่องของจิตผูกพันวิญญาณ หรือผีกันแน่ข้าพเจ้าไม่เคยเชื่อเรื่องผีสางเทวดาเลย ต่อจากนั้นก็ชักสงสัยว่าจะเชื่อหรือไม่ แต่ยังไม่กลัว

เมื่อมานึกดูว่านิยายใด ๆ ที่ประกอบกับเรื่องผี ก็มักจะมีสุนัขดำใหญ่ แมวดำ ค้างคาว นกเค้าแมว นกแสก

ประกอบเสมอ แต่ผีจะมีหรือไม่นั้น บ้างก็บอกว่ามี บ้างก็ว่าไม่มี ผีถ้ามีจริง จะแบ่งร่างเป็นอะไรก็ได้ เด็ก ๆ ทุก ๆ คนต้องเชื่อแน่ว่ามีจริง ถ้าเขาเชื่อว่ามีท่านควรจะถามเขาว่า ผีนั้นคืออะไร? ถ้าเขาอธิบายไม่ได้ ก็ตอบเขาว่าผีที่หลอกใครต่อใครนั้นไม่มี แต่มีผีชนิดหนึ่งซึ่งเป็นทรากศพ อาจเป็นทรากศพที่พระบางองค์ท่านชอบกิน (บังสุกุลหรือสวด) หรือเป็นสัตว์อะไรก็ได้ หมู เนื้อ ปลา ไก่ เป็ด ที่เรากินกันอยู่ทุกวัน จงพาเด็กเข้าไปในครัวแล้วชี้ลงไปที่เขียงว่านี้แหละที่สับผีละ ผีเป็ด ผีไก่ ผีปลา ผีหมู ผีวัว ตายที่นี่ทุกวัน สิ่งที่มีชีวิตที่เรากินทุกวันนี้แหละคือเนื้อผี ฉะนั้น เราไม่ควรที่จะกลัวผี เพราะเรากินมันได้ทุกอย่าง ถ้าผีเป็นสัตว์ที่มีเนื้อ แต่คฤหัสถ์กินผีที่วัดไม่ได้ เพราะไม่ใช่หน้าที่ พอเขียนมาถึงตรงนี้ท่านก็ทราบว่า ผีอยู่ที่ไหน "อยู่ในครัวเรานี้เอง" ในครัวของทุก ๆ บ้านคือป่าช้าสด มีผีทั้งนั้น.

"สัมภาษณ์พระยม"

โดย

"อภินนฺโท ภิกขุ" (อุหาร แพทย์ยานนท์)

สวัสดี ท่านเพื่อน นวกะ ทั้งหลาย

ตามที่ท่านบรรณาธิการได้ขอความร่วมมือมา เพื่อให้จัดส่งเรื่องสำหรับลงพิมพ์ในฉบับสุดท้ายเป็นการไว้อาลัย ก่อนที่พวกเราจะได้จากกันไปนั้น ข้าพเจ้ามาคิดดูแล้วรู้สึกว่าหนักมาก เพราะยังอ่อนต่อโลกประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งยังไม่สันทัดต่อการเขียนมากนัก คิดไปคิดมาอยู่หลายราตรีด้วยกัน ก็คิดไม่ตกว่าจะเขียนเรื่องอะไรให้ไปดี ประกอบด้วยเวลาก็ใกล้เข้ามาทุกที ๆ เห็นจวนตัวว่าจะไปไม่รอดแล้ว ราตรีหนึ่งก็ตัดสินใจว่าจะพยายามที่จะหาเรื่องมาเล่าให้เพื่อน นวกะทั้งหลายฟังให้จงได้ ก็นึกขึ้นได้ว่าบุคคลสำคัญ ๆ ในโลกนี้ยังมีอีกมาก ถ้าจะไปสัมภาษณ์ประวัติของท่านมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อเป็นเครื่องประดับสติ-ปัญญาก็ดีเหมือนกัน ก็พอดีเกิดเรื่องราวทางบ้านเมืองกัน

ขึ้น เรื่องว่าที่จะไปสัมภาษณ์นี้ก็เป็นอันว่าตกอันดับไป และก็พอดีเห็นอยู่เรื่องหนึ่งว่าตายแล้วไปไหน บางท่านก็ว่าไปนรก บ้างก็ว่าไปสวรรค์ เอาจริงเอาจังกันไม่ค่อยได้ จึงคิดที่จะไปสอบสวนด้วยตนเอง ก็มาพบอีกปัญหาหนึ่งว่า จะไปทางไหนก่อนดี เห็นว่าไปนรกก่อนดีแน่ บางทีอาจจะต้องอาศัยกันบ้างและอีกประการหนึ่งจะซื้อที่ดินทิ้งไว้ เพื่อบางทีอาจจะต้องถูกไปอยู่ที่นั่นก็ได้ จึงได้รีบขอวีซ่าและทำพาสปอร์ตเดินทางไปสู่จุดหมายทันที วาระแรกที่ไปถึงก็รีบมุ่งเข้าพบ ประมุขของเมืองนี้ทันที เพราะเวลามีน้อยข้าพเจ้าจะใช้ชีวิตอันแสนที่จะน่าชื่นอกตรมอยู่ใน-เมืองนี้ก็มีเพียง ๔ ชั่งโมงเท่านั้น ก็ได้ความว่าประมุของค์นี้มีอัธยาศัยใจคอดีมาก ไม่ ถือเนื้อถือตัวยิ้มหวานอยู่เสมอ จึงได้ลวง ถามประวัติของท่านดูก็ได้เรื่องราวว่าพระยมนี้ถือว่าเป็นเทพเจ้าของคนตาย มีนามเรียกต่าง ๆ กันมาว่ายมราชหรือยมเทพหรือธรรมราช บางทีก็เรียกว่าพระกาฬ (เอ?จะใช่ที่ลพบุรีหรือเปล่าก็ไม่ทราบ) หรือตามภาษามคธ เรียกว่าท้าวมัจจุราช ในพระเวทออกพระนาม

พระยมว่า "สคมโน ชนา นาม" แปลว่า ผู้รวบรวมคนตาย ตามตำหรับจีนเรียก ชื่อพระยมว่า "เงียมล่ออ๋อง" หรือ "เง่น ม่อล่อ" หรือจะเรียกทางแขกว่า "ท้าวอิสลาอิล" ทางญี่ปุ่น ก็ว่า "อาจิโนโมโต๊ะ" ท่านผู้นี้แหละเป็นผู้ชั่ง บุญ–บาป แห่งวิญญาณของมนุษย์ที่ตายไปแล้ว ส่วนเจ้าหน้าที่รองๆ หรือเรียกว่า เลขานุการก็มีอยู่ ๒ ท่านด้วยกัน มีนามว่า พระ จิตคุปต์ และพระทาบั๋ก ทั้ง ๒ ท่านนี้มีหน้าที่กระทำฑัณฑ กรรมแก่สัตว์อันประเสริฐและทั้งไม่ประเสริฐ ที่ตกลงไป นรก "อรรคสันธานา"

พระยมนี้นับว่าเป็นพระโอรสของพระอาทิตย์ ได้ สมรสและจดทะเบียนกันกับนาง สรัญยูและยังมีชายาน้อยๆ อีก ๑๓ นาง ด้วยกันมีชื่อตามลำดับอาวุโสดังนี้คือ.–

๑. นางศรัทธา ๒. นางลักษมี
๓. นางธฤติ ๔. นางดุษฏี
๕. นางปุษฏี ๖. นางเมธา
๗. นางกริยา ๘. นางพุทธิ

๙. นางลัชชา ๑๐. นางวปุ
๑๑. นางสันติ ๑๒. นางสิทธิ
๑๓. นางเกียรติ

แต่ละนางนี้ล้วนโสภาด้วยกันทั้งสิ้น ขนาดพอ ๆ กับนางสาวโลกทีเดียว

ลักษณะของท่านผู้นี้ รูปร่างใหญ่โต องอาจ ผิวสองสีคือ เขียว-แดง นัยตาพองโตบอกลักษณะของคนนัยตาหวาน ทรงมงกุฎ นุ่งห่มสีแดงเลือดหัตถ์ถือบ่วงเรียกว่า ยมบาศและถือไม้ชื่อยมทันต์ (คล้าย ๆ ก้านมะยม) วิมานสร้างด้วยทองแดง และเหล็กกล้า มีเจ้าทุยเป็นพาหนะ

หน้าที่ของท่านพระยมผู้นี้มีอำนาจเป็น ตุลาการที่จะวินิจฉัย ชั่งความดี(บุญ) และความชั่ว(บาป) ของผู้ล่วงลับไปแล้ว ถ้าความดีมีมากก็ส่งไปสวรรค์ ถ้าชั่วมากก็เก็บเอาไว้เสียเอง เพื่อฝึกหัดสั่งสอนต่อไป

เคหาสน์ของท่านใหญ่โตมโหฬารวิจิตรพิสดารมาก อยู่ไม่ใกล้ไม่ไกลนี้เอง สงสัยว่าจะอยู่ใต้แผ่นดินที่พวกเรากำลังอยู่เดี๋ยวนี้เรียกว่ายมโลก คือเมืองนรกนี่แหละ

เมืองนี้มีเขตที่สำหรับให้ผู้ที่จะต้องไปรวมเรียงกันเป็น ชั้นๆ อยู่ด้วยกันถึง ๘ ชั้นคือ

สัญชีพนรก ๑	กาฬสุตรนรก ๑
สังฆาฏนรก ๑	โรรุพนรก ๑
มหาโรรุพนรก ๑	ตาปนรก ๑
มหาตานรก ๑	มหาอเวจีนรก ๑

นอกจากนี้ยังมีตำบลเล็กๆน้อย ๆ อีกเป็นอันมาก อยู่ในความอำนวยการของพระยมทั้งสิ้น ซึ่งแต่ละชั้นและแต่ละตำบลนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้มีโอกาสไปทัศนาจรเลย จึงไม่มีโอกาสจะเล่าให้ฟังว่าวิจิตรพิสดารเพียงไร เพราะโอกาสและเวลาไม่อำนวยให้ หลังจากได้สัมภาษณ์ท่านผู้นี้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็เลยถือโอกาสกล่าวคำอำลาทันที จากนั้นก็มุ่งเข้าภูมิลำเนาเดิม รีบเขียนเรื่องราวมาเล่าสู่กันฟัง จนกลายเป็นเรื่องไปใหญ่โตนี่แหละ ไม่จริงทั้งนั้น.

"สิ่งที่ใหญ่ย่อมมาจากสิ่งที่เล็ก"

โดย

"อนาวิโล ภิกขุ" (ขุนไตรกิติยานุกูล)

......โดยปกติ ไม่ว่าคน สัตว์ หรือ สรรพสิ่งใดๆ ในโลกนี้ย่อมมีกำเนิดมาแต่เล็กมาก่อนแล้วจึงค่อยเจริญเติบโตเป็นขั้นๆไป ดังจะเห็นได้จากคนก็เริ่มปฏิสนธิในครรภ์มารดา ค่อยเติบโตขึ้นเป็นลำดับจนครบกำหนดคลอดออกมา ก็ยังเดินไม่ได้ ต่อเจริญวัย จึงหัดเดิน หัดพูดและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในที่สุดต้องใช้เวลานานปี สัตว์และต้นไม้ก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะคิดไปความเจริญหรือความเสื่อมก็เริ่มจากจุดเล็กก่อน แล้วจึงขยายตัวกว้างใหญ่ไพศาลออกไปทุกทีอย่างคนที่ประพฤติชั่ว ก่อนที่จะเป็นผู้ร้ายสำคัญ เที่ยวได้กระทำการโจรกรรม หรือประทุษกรรมให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ก็มักกระทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ มาก่อน เจ้าหน้าที่จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน หรือไม่ได้หลักฐานเพียงพอลงโทษไม่ได้ ก็มี

จิตใจกำเริบเสิบสานถึงกับคุมสมัครพรรคพวกกระทำความผิดร้ายแรงยิ่งขึ้นจนถึงได้ฉายาว่า "อ้ายเสือ" ก็มี

เหตุใหญ่ย่อมมีที่มาจากเหตุเล็กก่อน เช่นนาย ก. ไม่ระมัดระวังปล่อยให้กระบือของตนเข้าไปกินข้าวในนาของนาย ข. นาย ข. ไปแจ้งต่ออำเภอเจ้าของท้องที่ ๆ เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย จึงสั่งให้ไปหากำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจัดการชำระ แต่ไม่เป็นผล นาย ข. เกิดความน้อยใจที่เจ้าหน้าที่ไม่ช่วยเหลือหรือจัดการให้ตนได้รับความเป็นธรรม ในวันต่อมากระบือของนาย ก. ไปกินข้าวในนาของนาย ข. อีก นาย ข. จึงตัดสินเสียเองโดยใช้มีดฟันกระบือของนาย ก. บาดเจ็บ นาย ก. รู้เรื่องเข้าโกรธจัด จึงเอาปืนไปยิงนาย ข. ตาย สมุฏฐานก็มาจากเรื่องกระบือกินข้าวซึ่งเป็นความผิดชั้นลหุโทษเท่านั้น ถ้าเจ้าหน้าที่จัดการเปรียบเทียบปรับ และให้ นาย ก. ชดใช้ค่าเสียหายแก่นาย ข. ตามสมควรแล้ว ฆาตกรรมรายนี้คงไม่เกิด

ประเทศก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีกรณีย์พิพาทกับประเทศใกล้เคียง ถ้าไม่หาทางประณีประนอมในอันที่จะระงับข้อพิพาทนั้นโดยสันติวิธี ขืนปล่อยไว้ อาจมีการกระทบกระทั่งหรือตอบแทนกันไปมาถึงกับประเทศต่อประเทศรบกันได้

การตั้งตัวของบุคคลก็เหมือนกัน ถ้าทำโดยสุจริตและดำเนินไปตามควรแก่อัตภาพเป็นขั้น ๆ ไป ก็จะมีรากฐานมั่นคงถาวรดุจพระเจดีย์ ถ้าทำตรงกันข้ามก็คงจะไม่ผิดอะไรกับดอกเห็ดเติบโตเร็วอยู่ได้ไม่นานก็เหี่ยวแห้งและโรยไปเองสมดังบทประพันธ์ที่ว่า

๏ สิ่งใดที่ใหญ่ยิ่งมาก ก็หากเล็กริเริ่มมา
ค่อยจำเริญวัฒนา สถิตย์มั่นนิรันดร
สิ่งใดที่ใหญ่แต่ยอด จะวอดวาย มิถาวร
เจดีย์กับเห็ดสอน มโนคิด พินิจเทอญฯ

"การสกดจิตคืออะไร"

โดย

"ชยฺโรจโน ภิกขุ" (หมอจรูญ ไชยโรจน์)

......สวัสดี ท่านสหธรรมิกทั้งหลาย นับว่าเป็นครั้งแรกที่ผู้เขียนได้มีโอกาสมาพบกับพวกท่านในวารสาร นวกะ ๒๕๐๐ นี้ เนื่องจากว่ามีบางท่านเกิดความสงสัย และสนใจ ในเรื่องเกี่ยวกับการสกดจิตหลายอย่างด้วยกัน หลังจากที่ได้ฟังปาฐกถาเรื่องการสกดจิตในส่วนที่เปรียบเทียบกับการทำสมถกัมมัฏฐานทางพุทธศาสนา โดยนายแพทย์เชียร สิริยานนท์ และคณะส่วนมากได้มีความแปลกใจและสงสัยต่อปรากฏการณ์ของการสกดจิตที่แสดงให้ชมในวันนั้น ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และเนื่องจากปาฐกถาวันนั้นได้กล่าวพาดพิงถึงประโยชน์ของการสกดจิตที่จะนำมาใช้ทางการแพทย์ได้หลายอย่าง โดยที่ผู้เขียนได้เคยเป็นแพทย์และได้เคยทำการศึกษาค้นคว้าในวิชาการสกดจิตทางการ

แพทย์นี้อยู่ จึงเมื่อท่านจินตามโย ภิกขุ (สนั่น ลังคุลจินดา) ได้มาปรารภว่าอยากจะได้เรื่องเกี่ยวกับการสกดจิตในทางการแพทย์ เพื่อลงในวารสารนวกะ ๒๕๐๐ ก็รู้สึกมีความยินดี เพราะได้เคยมีความตั้งใจไว้แล้วในอันที่จะพยายามช่วยเหลือวารสารนี้อยู่ (แม้กระนั้นแทบสะอึกเพราะ ถูก ขอร้องแกมบีบบังคับให้ได้ ต้นฉบับในวันเสาร์นี้) ต่อเมื่อมาคำนึงดูแล้ว เห็นว่าถ้าจะเขียนเรื่องการสกดจิตทางการแพทย์กันจริง ๆ แล้ว ก็จะกลายเป็นหนังสือตำรา เป็นยาหม้อใหญ่ ไม่เป็นที่ชื่นชอบแก่ผู้อื่นทั้งหลายเป็นแน่ อีกอย่างหนึ่งผู้เขียนก็ไม่สามารถที่จะเขียนไปในทำนองนั้นได้ เพราะหาตำหรับตำรามาดูประกอบไม่ได้เลย ฉะนั้น เพื่อที่จะให้สะดวกด้วยกันทั้งสองฝ่าย (ความจริงของผู้เขียนฝ่ายเดียว) แล้ว เรื่องราวที่จะเล่าต่อไปนี้คงเป็นเพียงบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับการสกดจิตในทางการแพทย์ในทัศนของผู้เขียนเท่านั้น เป็นเรื่องที่เคยได้ผ่านพบมาเอง หรือจำได้บ้าง (แต่จำไม่ค่อยจะได้) จากเรื่องที่ฟังมาหรือได้อ่านมาจากหนังสือ และเรื่องนี้

ถ้าจะเล่ากันให้ละเอียดจริง ๆ แล้ว ก็จะยืดยาวมากทีเดียว เล่าเท่าไร ๆ ก็ไม่รู้จักหมด (ถ้ายังมีเรื่องจะเล่าอยู่) จึงไม่อาจจะทำให้จบบริบูรณ์ลงในฉบับนี้ได้สำหรับคราวนี้ คงจะเล่าได้เพียงอารัมภบท เพื่อจะแนะนำท่านทั้งหลายให้เข้าใจเกี่ยวกับคำว่าการสกดจิต และความเป็นมาอย่างคร่าว ๆ พอเป็นสังเขปเสียก่อน

คำว่า "สกด" หมายถึงว่า ทำให้ชงัก ทำให้หยุดนิ่ง เช่นหมายในคำว่า "สกดทัพ" หรือหมายถึงคำว่า บังคับหรือข่มไว้ เช่นสกดใจไว้ได้จึงไม่โกรธดังนี้ คำว่า "จิต" หมายถึงความนึกคิดจิตใจ คำว่า "สกดจิต" จึงหมายถึงการข่มจิตใจของตนเองบังคับความควบคุมจิตใจของตนเอง แต่สำหรับคำว่า "การสกดจิต" ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้หมายถึง กระทำให้ (นอน) หลับ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Hypnosis

วิชาการสกดจิตนี้มีมานมนานแล้ว ตั้งแต่ครั้งก่อนพุทธกาล และโดยอนุมานจากเรื่องราวที่มีมา การสกดจิตในสมัยนั้นเจริญเพื่องฟูมากทีเดียวโดยฉะเพาะการ

สกดจิตตนเอง จะเห็นได้ว่ามีการนั่งบำเพ็ญตะบะ และการฝึกจิตโดยวิธีต่าง ๆ มากมาย วิชาการเหล่านี้ยังคงสืบต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ในประเทศอินเดียมีในกลุ่มของพวกโยคีเป็นต้น ในประเทศไทยเราสมัยโบราณก็เข้าใจว่า วิชาสกดจิตนี้ก็คงมีอยู่มากเหมือนกัน แต่มาในรูปของไสยศาสตร์ ท่านทั้งหลายคงจะเคยได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีไทยโบราณหลายเรื่องทีเดียว ที่กล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ ของตัวเอกในเรื่อง เช่นขุนช้างขุนแผนมีเรื่องเกี่ยวกับการสกดทัพ ล่องหนหายตัว ในรามเกียรติ์ท่านคงจะยังจำได้ว่า ไมยราพย์สามารถที่จะสกดทัพพระราม ทั้งทัพ ลักเอาตัวพระรามไปได้ทั้ง ๆ ที่หนุมานอุตส่าห์แปลงกายให้ใหญ่โต อ้าปาก อมพลับพลาที่พระรามพระลักษณ์ประทับไว้แล้วก็ตาม

ในด้านที่เกี่ยวกับการนำเอาการสกดจิตมาใช้ทางการแพทย์ เท่าที่มีหลักฐานปรากฏเริ่มเมื่อประมาณ ๔-๕ ร้อยปีมานี้เอง โดยหมอชาวอังกฤษคนหนึ่ง ชื่อเมสเมอร์ ได้นำเอาการสกดจิตมาใช้ในการรักษาโรคต่าง ๆ โดย

เชื่อว่า การสกดจิตนี้เป็นการส่งพลังงานชนิดหนึ่งคล้ายอำนาจแม่เหล็กจากผู้สกดไปยังผู้ถูกสกด และเรียกการสกดนี้ว่า Magnetism หรือ Mesmerism ตามชื่อของเมสเมอร์เอง แต่ต่อมามีผู้สงสัยในพฤติการของเมสเมอร์และตำหนิติเตียนว่าไม่ใช่วิธีของวิทยาศาสตร์ เพราะสมัยนั้นการวิทยาศาสตร์กำลังเริ่มมีความเจริญ สมาคมวิทยาศาสตร์ของอังกฤษในสมัยนั้นจึงได้ตั้งกรรมการขึ้นสอบสวนพิสูจน์ความจริง ในการพิสูจน์ ได้ให้เมสเมอร์รักษาคนไข้คนหนึ่งซึ่งป่วยเรื้อรังและรักษาโดยวิธีอื่นไม่ได้ผล เป็นคราวเคราะห์ของเมสเมอร์เองที่ในการรักษานั้นคนไข้ได้ตายลงโดยที่ไม่ใช่ความผิดของเมสเมอร์เลย เพราะปรากฏภายหลังว่าคนไข้นั้นเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งอย่าว่าแต่หมอสมัยนั้นเลย แม้ในปัจจุบันก็ยังไม่มีวิธีอะไรที่จะรักษาโรคนี้ให้หายได้เด็ดขาดเมสเมอร์ได้รับการประนามและถูกสั่งห้ามมิให้ใช้วิชาการสกดจิตนี้ในการรักษาคนไข้อีกต่อไป จึงได้หนีออกจากลอนดอนไป และมิได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ต่ออีก แม้แต่บรรดาลูกศิษย์

ของเมสเมอร์ ก็มีความ กลัวไม่กล้าที่จะทำ จึงทำให้วิชาการสกดจิตนี้ซบเซาลงไปต่อมาเมื่อประมาณ ๕๐ กว่าปีมานี้ เมื่อซิกมุนด์ฟลอยด์ ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวเวียน-นาได้ศึกษาค้นคว้า และทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์จิต (Psycho-analysis) ขึ้นอธิบายถึงความเกี่ยวข้องของโรคจิตและโรคประสาท ว่ามีสาเหตุมาจากจิตใจ โดยได้รับการชักจูงและบีบคั้นจากภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และโรคนี้เมื่อวิเคราะห์หาสาเหตุได้แล้วก็สามารถที่จะทำการรักษาให้หายได้โดยวิธีจิตรักษา (Psycho-therapy) โดยหลักการอันนี้เองที่กระตุ้นให้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้า ทดลองนำเอาวิชาการสกดจิตมาใช้อีกครั้งหนึ่งวิชาการทางด้านนี้จึงได้ค่อย ๆ ฟื้นตัวขึ้นและเพื่อที่จะตัดความรู้สึกรังเกียจของคนต่อคำว่า Mesmerism ออกเสีย จึงได้เปลี่ยนมาใช้ชื่อว่า Hypnosis ซึ่งใช้กันมาจนกระทั่งทุกวันนี้ และทฤษฎีเกี่ยวกับการสกดจิตนี้เปลี่ยนแปลงไป จนเดี๋ยวนี้ส่วนมากเชื่อกันว่าการสกดจิตนี้มีรากฐานมาจากการชักจูงใจนั่นเอง เมื่อการนำมาใช้ทางด้านการรักษาจนได้ผลดี วิชา

การนี้ก็รุ่งเรืองขึ้นและได้มีการค้นคว้าทดลอง เพื่อนำเอามาใช้ในทางการแพทย์แขนงต่าง ๆ หลายสาขาด้วยกัน

การสกดจิตนั้นมิใช่ว่าจะนำมาใช้ในการรักษาโรคได้ทุกชนิด ทุกประเภท ก็หาไม่หรือแม้แต่บางโรคก็ไม่ใช่ว่าจะได้ผลเต็มที่เหมือนกันทุกคนไป ก็หามิได้ และการนำเอาการสกดจิตมาใช้ในทางการแพทย์นี้ต้องพิจารณาให้รอบคอบถึงสาเหตุ และความจำเป็นด้วยเสมอทุกครั้งไป กล่าวโดยหลักทั่ว ๆ ไปแล้วโรคที่จะใช้ในการรักษาโดยการสกดจิตได้นั้นต้องเป็นโรคที่มีสมุฏฐานมาจากความผิดปกติ หรือความผันผวนเกี่ยวกับระบบประสาทหรือทางด้านจิตใจเท่านั้น ส่วนโรคที่มีพยาธิสภาพทางกายแล้ว ก็ไม่อาจจะใช้การรักษาทางสกดจิตให้หายได้ แม้ว่าบางครั้งก็อาจใช้ประโยชน์ของการสกดจิตช่วยเป็นการบรรเทาทุกข์เวทนา หรือเพื่อให้เกิดความสะดวกร่วมกับการรักษาอย่างอื่น เช่นนำมาใช้ในทางศัลยกรรมเล็กน้อย ทางสูติกรรม ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น ต่อไปนี้ คือ

หัวข้อของโรคและกลุ่มอาการของโรคที่อาจนำอาการสกดจิตมาใช้ในการรักษาได้ เราแบ่งเป็นประเภทดังนี้ :-

๑. โรคประสาท (Phychoneurosis) เช่นโรคฮิท-ทีเรีย, โรคติดอ่างเป็นต้น

๒. พวกที่เรียกว่านิสัยเลว (Bad Habit) เช่น ติดสุรา ติดบุหรี่ กัดเล็บ, ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

๓. โรคที่มีสาเหตุจากความกดดันของอารมณ์และโรคจำพวกเดียวกัน (Stress and Strain Diseases and Allied Conditions) เช่นโรคหืด, โรคแผลในกะเพาะอาหาร ฯ เป็นต้น

๔. กรณีอื่น ๆ (Miscelleneous)

เป็นการประยุกต์เอาการสกดจิตมาใช้ในทางสาขาอื่นของการแพทย์ นอกจากทางจิตวิทยาได้แก่ทางศัลยกรรม (Surgery) ทางทันตกรรม (Hypnoontic) ทางสูติกรรมและนรีเวช (Obstetrics and Gynaecoloyy)

การสกดจิตในการแพทย์ (ทางสูติกรรม)

โดย

"ชยฺโรจโนภิกขุ" (หมอจรูญ ไชยโรจน์)

......สวัสดีท่านสหายธรรมิกทั้งหลาย หลังจากที่ได้หายหน้าไปหลายสัปดาห์ ผู้เขียนก็ได้โอกาสมาพบกับท่านอีกครั้งหนึ่ง ด้วยเรื่องที่เกี่ยวกับการสกดจิตเช่นเคย แต่สำหรับเรื่องนี้นั้นครั้งแรกผู้เขียนยังลังเล ไม่กล้าตัดสินใจที่จะนำลงวารสาร นวกะ ๒๕๐๐ เพราะเห็นว่าเนื้อหาของเรื่องค่อนข้างจะเป็น โลกีย์วิสัยมากไปสักหน่อย แต่โดยที่เห็นว่าเป็นเรื่องทางวิชาการที่น่ารู้ และอาจจะเป็นประโยชน์ได้บ้าง แม้จะไม่ใช่โดยตรงก็คงจะเป็นประโยชน์โดยอ้อมสำหรับบางท่าน (เมื่อลาสิกขาไปแล้ว) อีกประการหนึ่งเป็นเพราะได้รับปากกับท่าน "จินตามโยภิกขุ" (สนั่น ลังคุลจินดา) ไว้ว่าจะหาเรื่องมาช่วยเหลือวารสาร นวกะ ๒๕๐๐ ในฉบับนี้ และยังหาเรื่องอื่นไม่ทัน จึงจำเป็นต้องนำเรื่องการสกดจิตในการคลอดมาเล่า

สู่กันฟัง เพราะเป็นเรื่องที่ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาอยู่ พอจะเขียนให้ทันลงในฉบับนี้ได้ แต่อย่างไรก็ดีเรื่องนี้ก็เปรียบเหมือนเด็กที่คลอดก่อนกำหนด(เพราะถูกเร่ง)ซึ่งควรต้องทนุถนอมเป็นพิเศษ จึงจะมีชีวิตรอดอยู่ได้ ซึ่งหวังว่าคงจะได้รับความเอ็นดูจากท่านทั้งหลาย หากจะมีบางสิ่งบางอย่างบกพร่องหรือผิดพลาดไป และถ้าหากท่านผู้ใดมีความสนใจเป็นพิเศษและมีข้อข้องใจอย่างใด ผู้เขียนก็มีความยินดีที่จะเรียนชี้แจงเสมอด้วยความเต็มใจ แต่อย่างไรก็ดีขอให้ผู้เขียนหวังว่าคงจะไม่มีใครที่จะรีบร้อนแหวกพรรษาออกไป เพื่อจะเร่งเวลาสำหรับทดลองวิธีของผู้เขียนนี้ยังไง ๆ ละก็ขอได้โปรดระงับอกระงับใจไว้ก่อน เวลาข้างหน้ายังมีอีกมากมายนัก

ก่อนที่จะได้กล่าวถึงการสกดจิตว่าเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์อย่างไรในการคลอดใคร่จะต้องเรียนชี้แจงถึงลักษณะปกติของการคลอดโดยสังเขป พอเป็นที่เข้าใจเรื่องที่จะพูดถึงต่อไปได้ง่ายขึ้น ตามปกติแล้วระยะการเจริญเติบโตของเด็กในครรภ์มารดาประมาณ ๒๘๐ วัน ลักษณะ

ของเด็กภายในมดลูกอยู่ในลักษณะที่ขดตัวเอาศีรษะห้อยลงมา เมื่อครบกำหนดคลอดมดลูกจะเริ่มมีการบีบตัว และคลายตัวเป็นระยะ ๆ ผลักดันให้ศีรษะของเด็กค่อย ๆ เลื่อนต่ำลงมาพร้อม ๆ กันนั้น บริเวณปากมดลูกและผนังท้องคลอดจะหย่อนตัวและยืดขยายออก เมื่อทุกสิ่งพร้อมแล้วก็จะเกิดภาวะที่เรียกว่า "ลมเบ่ง" คือมดลูกบีบตัวอย่างแรง พร้อมกับมีการหดตัวของกล้ามเนื้อหน้าท้องคล้ายกับการเบ่งถ่ายอุจจาระ ดันเอาเด็กให้คลอดออกมา ทั้งนี้เป็นเรื่องวิธีการธรรมชาติของร่างกาย ไม่ได้มีความประสงค์ที่จะทำให้วิธีทำให้ธรรมชาติของร่างกายต้องมีความทุกข์ทรมานหรือเจ็บปวดเลย เป็นต้นว่าการถ่ายอุจจาระ การกลืนอาหาร ซึ่งเป็นวิธีการธรรมชาติของร่างกายเช่นกันในภาวะปกติแล้วไม่มีความเจ็บปวด ก็แล้วทำไมในการคลอดบุตรซึ่งเป็นวิธีธรรมชาติของร่างกายเช่นกัน จึงมีความเจ็บปวดอย่างมากมายนักเล่า? ปัญหานี้อธิบายได้ในแง่ของจิตวิทยาความเจ็บปวดที่เกิดขึ้นมากมายนี้มีสาเหตุมาจากความกลัว ท่านคงจะได้เคยฟังเรื่องเกี่ยวกับหญิง

จีนบางพวกที่สามารถทำการคลอดได้ด้วยตัวของตัวเอง และคลอดได้ง่าย ไม่เจ็บปวดนี่ก็เป็นเพราะเป็นประเพณีของเขาอย่างนี้ จึงไม่มีใครในพวกนี้กลัวต่อการคลอด ทีนี้มาพูดถึงมนุษย์ (ผู้หญิง) ส่วนใหญ่ในเวลานี้ปรากฏว่าส่วนมากทีเดียวที่มีความหวาดกลัวต่อการคลอดบุตร ทั้งนี้เพราะจิตได้รับการอบรมฝึกหัดมาไม่ถูกต้อง กล่าวคือตั้งแต่เด็ก ๆ เรื่อยมาย่อมจะได้ฟังเรื่องเกี่ยวกับการคลอดบุตรเสมอ และมักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความน่ากลัวความเจ็บปวด หรืออันตรายต่าง ๆ ของการคลอดเสมอ ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกฝังใจอยู่เสมอว่าอันการคลอดนั้นต้องเจ็บปวดอย่างทารุณเชียวละดังนี้ และมีความกลัวต่อการคลอดติดลึกอยู่ในจิตสำนึกทีเดียว (เทียบได้กับความกลัวผีของคนเราทุกวันนี้ ก็เนื่องมาจากอิทธิพลของคำเล่าลือต่าง ๆ ที่หลอกกันต่อ ๆ มานั้นเอง ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยพบเคยเห็นผีเลยก็ยังกลัวอยู่เสมอ แม้จะได้รับการอบรมเมื่อโตขึ้นแล้วว่าผีไม่มี ก็ไม่อาจจะขจัดความกลัวนี้ได้เลย)

และเมื่อเป็นดังนี้ ครั้นเมื่อตั้งครรภ์และครบกำหนดคลอด เมื่อมดลูกเริ่มบีบตัวซึ่งเป็นความรู้สึกใหม่ไม่

เคยประสบ ก็เกิดความกลัวขึ้นมาทันที เมื่อมีความกลัวเกิด ทำให้มีการตึงเครียดของกล้ามเนื้อทั่วไป (Muscular Tension) แทนที่จะมีการหย่อนคลายตัวของกล้ามเนื้อบริเวณปากมดลูกและบริเวณช่องคลอด กลับรัดตัวตึงเข้า ก็เท่ากับขัดขวางการที่เด็กจะเลื่อนต่ำลงมา ทำให้มดลูกบีบตัวอย่างแรงมากขึ้นกว่าปกติ ก็ทำให้มีความเจ็บปวดเกิดขึ้น เมื่อรู้สึกเจ็บความยึดมั่น ในอุปาทาน ที่ว่าการคลอดจะต้องเจ็บมากนั้นก็ทวีมากขึ้น เกิดความกลัวมากขึ้นซึ่งทำให้มี Tension มากขึ้นก็เจ็บมากขึ้น ซึ่งทำให้กลัวมากขึ้น ก็ทำให้เจ็บมากขึ้นอีกวนอยู่อย่างนี้เรื่อยไป ทำให้ความเจ็บเพิ่มมากขึ้น ๆ เรื่อยไปจนในที่สุดไม่อาจที่จะทนได้

โดยอาศัยทฤษฎีนี้ การสกดจิตจึงได้ถูกนำมาใช้ในการคลอด เพราะว่าจากความรู้สึกที่ฝังลึกลงไปในจิตใต้สำนึกมานับเป็นเวลาสิบ ๆ ปีนั้น เราไม่มีทางที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือลบล้างความยึดมั่นนั้นได้ภายในระยะเวลาไม่ถึงปี (ระยะการตั้งครรภ์) แต่โดยการสกดจิตแล้วเราอาจจะทำได้ เราสามารถที่จะทำให้คนไข้หายกลัวต่อการ

คลอดได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งจะเป็นผลทำให้การคลอดดำเนินไปได้ตามธรรมชาติ โดยไม่มีความรู้สึกเจ็บปวดมากมายนัก และยิ่งไปกว่านั้นจากคุณลักษณะของการสกดจิตอีกอย่างหนึ่ง คือการทำให้ร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งชาหมดความรู้สึกเจ็บได้ เราสามารถที่จะนำมาใช้เป็นการช่วยทำให้การคลอดปราศจากความรู้สึกเจ็บปวดได้ดียิ่งขึ้น

เรื่องของการสกดจิตในการคลอดอย่างย่อ ๆ ก็สมควรที่จะยุติลงได้แล้ว ผู้เขียนจะของดไม่กล่าวถึงรายละเอียดและวิธีการ โดยที่เห็นว่าจะเป็นการเกินความจำเป็นไป ก่อนจะจบใคร่จะขอฝากข้อคิดไว้สักเล็กน้อย แม้ว่าเรื่องนี้โดยตรงแล้วเกี่ยวข้องเฉพาะสตรีเพศเท่านั้นก็ตามอย่างไร ๆ ก็มักจะไม่พ้นภาระของบุรุษไปได้ โดยเฉพาะบุรุษผู้หวังในความเจริญ และเป็นมงคลแก่ตัวพึงปฏิบัติตนให้สมดังมงคลคาถาที่ว่า "ปุตฺต ทารสฺส สงฺคโห" ความสงเคราะห์ลูกและภรรยาย่อมเป็นมงคลอันสูงสุดดังนี้.

"อาโรคฺยปรมา ลาภา"

ความสุขทุกข์ภัย ไร้โรคภัยมาบีฑา
ซึ่งเป็นยอดลาภา ปวงประชาต่างหมายปอง
เพราะความไม่มีโรค อุดมโชคยิ่งเงินทอง
ถึงมีทรัพย์ก่ายกอง แต่อมโรคก็โศกศัลย์ฯ

"แปรงฟันอย่างไร"

โดย

"โพธิสิริ ภิกขุ" (หมอศิริชัย โพธิทัต)

.....ก่อนที่จะบรรยายถึงการแปรงฟัน อยากจะกล่าวถวายว่าการแปรงฟันนั้นมีประโยชน์อย่างไร คนสมัยป่าเถื่อนทำให้ฟันสะอาดและนวดเหงือกโดยการกินอาหารที่หยาบและเหนียว แต่มาในปัจจุบันคนเรากินแต่อาหารที่อ่อนยุ่ยจึงต้องทำให้ฟันสะอาดโดยการแปรงฟัน เชื่อกันว่าการแปรงฟันนี้เป็นการป้องกันการผุของฟันได้ ถ้าหากแปรงหลังอาหารทันที ทันตแพทย์แนะนำให้แปรงฟันก็เพราะจะได้ทำให้ฟันสะอาด ทำเศษอาหารให้หลุดไป และข้อสำคัญที่สุดทำให้เหงือกแข็งแรงขึ้น

เราจะเลือกแปรงสีฟันอย่างไร นี่เป็นปัญหาที่คนทั่ว ๆไป คิดว่าจะใช้แปรงอะไรก็ได้ขอให้เข้าไปในปากได้สะดวกและทำความสะอาดฟันได้ ก็เป็นการใช้ได้ แต่ทันต-แพทย์ยืนยันว่าแปรงควรจะมีขนาดเล็กยาวประมาณ ๑ นิ้ว

ก็พอ มีขน ๒ แถว ขนแข็งปานกลาง มีขน ๖ หย่อมใน ๑ แถว ด้านท้ายพอที่จะถือได้สะดวก ข้อสำคัญแปรงควรมีหน้าเป็นเส้นตรง และ ถ้ามีก็ควรจะตรงด้วย แปรงสำหรับเด็กก็ควรมีขนาดเล็กกว่าของผู้ใหญ่ และมีขน ๕ คู่

วิธีแปรงฟัน ทำไมจึงต้องมาสอนวิธีแปรงฟันกันอีก ก็เนื่องจากว่าเรามักจะแปรงฟันที่ผิดวิธีใช้วิธีแปรงที่สะดวกสบายกัน โดยไม่รู้ถึงผลเสียของการแปรงฟันที่ผิดวิธี คือรู้เท่าไม่ถึงการณ์นั่นเอง จึงจะทำให้เราต้องเสียฟันไปก่อนที่จะถึงเวลา ทั้ง ๆ ที่เราเองก็พยายามแปรงฟันรักษาความสะอาดของฟันอยู่เสมอ สำหรับตัวข้าพเจ้าเองตั้งแต่อุปสมบทนี้สังเกตุเห็นว่าพระภิกษุสามเณรแปรงฟันกันอย่างน้อยวันละ ๓ ครั้ง บางองค์ถึง ๔ – ๕ ครั้งก็มี ดังนี้แล้วการแปรงฟันผิดก็เท่ากับไปส่งเสริมให้เสียฟันเร็วเข้าการแปรงฟันที่ถูกวิธีนั้น ควรปฏิบัติดังนี้ คือ :–

๑. แปรงด้านที่ใช้เคี้ยวฟันกราม จะทำให้ขนแปรงไปถึงคอฟันได้ ก่อนที่ขนแปรงจะอ่อน

๒. วางด้านหน้าของขนแปรงที่เหงือก หันหน้าแปรงไปตรงข้ามกับด้านที่ใช้เคี้ยวของฟันแล้วบิดแปรงให้ขนของมันปั๊ด หรือกวาดจากเหงือกไปทางด้านที่ใช้เคี้ยวของฟัน แห่งหนึ่งควรทำ ๓ — ๖ ครั้ง

๓. การแปรงฟันอย่างมีระเบียบ เพื่อให้เป็นนิสัยในการแปรงตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อจะได้ไม่ลืม ไม่สำคัญว่าจะต้องขึ้นต้นที่ไหน มีการแนะนำไว้ดังนี้ ตั้งต้นที่ฟันบนด้านซ้าย เลื่อนมาทางฟันหน้า แล้วไปทางด้านขวา และตั้งต้นที่ด้านในของด้านขวาจนถึงด้านซ้าย แล้วก็ทำอย่างเดียวกันที่ฟันล่าง

๔. การแปรงฟันตามขวางของฟันอย่างที่แปรงกัน จะไม่ทำให้ฟันสะอาด และไม่เอาเศษอาหารออกได้หมดจด และยังมีอันตรายทำให้คอฟันสึกและเสียวด้วย

๕. เวลาที่ดีที่สุดในการแปรงฟัน หลังจากรับประทานอาหารทันที ถ้าไม่อย่างนั้นต้องบ้วนปาก

๖. เก็บแปรงไว้ในในที่แห้งสะอาด ขนจะแห้งมากและทนทานขึ้น ยิ่งถ้าหากมีแปรง ๒ อันสำหรับผลัดกันใช้ยิ่งดี

ที่กล่าวถวายมานี้ อาจจะยังไม่เป็นที่แจ่มแจ้งพอ ถ้าองค์ใดสนใจ ข้าพเจ้ายินดีถวายเป็นส่วนตัว เราจะเลือกใช้ยาสีฟันอะไร ? ขอตอบอย่างตรง ๆ ว่า เราชอบยาสีฟันชนิดใด และยิ่งถ้าถูกสตางค์มากเท่าใด ชนิดนั้นดีที่สุด เพราะเราจะเห็นได้ว่าปีหนึ่งๆเราต้องเสียเงินค่ายาสีฟันไปมิใช่น้อย ยิ่งเขาโฆษณาชวนเชื่อมากเท่าใด เราซื้อของเขามากเขาก็ได้ประโยชน์มากสมัยนี้จึงมีการโฆษณากันมากมาย ซึ่งความจริงแล้ว ยาสีฟันทุกชนิดประกอบด้วยสารที่ไม่มีราคาอะไร คือผงขัดฟัน เช่นชอร์ค และสิ่งที่ทำให้ฟันสะอาด เช่นสบู่ แต่ที่เราใช้กันอยู่ก็เพราะชอบกลิ่น รสมากกว่าต่างหาก และเป็นการสะดวกในการหามาด้วย เราอาจจะทำยาสีฟันเองใช้ในบ้านโดยวิธีง่าย ๆ ผสม ๑ ส่วนของเกลือ กับ ๓ ส่วนของผงโซดาไบคาบอเนต ถ้าต้องการรสชาติก็หยดน้ำแปปเปอมิ้นลงไปสัก ๒ — ๓ หยด ถ้าหากว่าเงินท่านเหลือใช้ หรืออยากได้ยาสีฟันมีรสชาติดีกว่านี้ก็อาจเลือกยาสีฟันจากท้องตลาดได้ แต่ยาสีฟันที่เป็นของเหลวไม่เกิดผลอะไรเพราะต่างกับชนิดหลอด และ

ชนิดผงที่ไม่มีส่วนที่ขัดฟันประกอบอยู่ นอกจากนี้แล้วยาสีฟันทุกชนิดเหมือนกันหมด สำหรับสารเคมีบางอย่างที่ผสมในยาสีฟันมีจุดประสงค์ที่ป้องกันฟันผุ โดยผสมสารบางอย่างลงไปเช่นแอมโมเนียหรือเพ็นนิซิลิน มันก็ไม่ได้ให้โทษอะไร อาจให้ประโยชน์ได้บ้างแต่อย่างไรก็ตามผลยังไม่แน่นอนทีเดียวจนกว่าจะมีการทดลองกันให้แน่ชัดลงไป

จากการทดลองเป็นเวลา ๒ ปี ในเด็ก อายุ ๑๐ – ๑๑ขวบ ให้แปรงฟันที่ถูกต้อง และใช้ยาสีฟันธรรมดา ปรากฏว่า ๖% ได้ผลดีขึ้นกว่าการแปรงฟันโดยวิธีธรรมดา ถ้าใช้ยาสีฟันแอมโมเนียม และแปรงถูกต้องจะเกิดผลถึง ๑๗% มากกว่าการใช้ยาสีฟันธรรมดาทั้งนี้ยังไม่แน่นอนเพราะการทดลองยังไม่มากพอ.

"ปากเหม็น"

โดย

"โพธิสิริ ภิกขุ" (หมอศิริชัย โพธิทัต)

.....ปากเหม็นคืออะไร ปากเหม็นคือกลิ่นของปากที่ผิดปกติ ซึ่งส่วนมากเรามักเข้าใจกันถึงกลิ่นเหม็นที่เกิดภายในช่องปาก แต่ที่จริงแล้ว ปากเหม็นนี้หมายรวมถึงกลิ่นของลมหายใจออกที่ผิดปกตินี่เองเป็นเหตุทำให้เกิดอาการปากเหม็นได้ ตามธรรมดาปากปกติจะมีกลิ่นหอมหวานจาง ๆ ซึ่งเป็นกลิ่นของลมหายใจเข้าออก แต่กลิ่นนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้เล็กน้อย แล้วแต่จำนวนน้ำลายในปาก จำนวนของเชื้อโรคในช่องปากและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่งไม่เกี่ยวกับการเป็นโรคของร่างกายเช่นเกี่ยวกับอายุ ผู้มีอายุมากกลิ่นปากจะรุนแรงกว่าคนมีอายุน้อย มักมีกลิ่นเปรี้ยวปนอยู่ด้วย ถึงแม้จะหมั่นรักษาความสะอาดของปากและฟันอย่างดีก็ตาม ในคนปกติกลิ่นปากในตอนรุ่งเช้ารุนแรงมากที่สุด เพราะเกิดจากการบูด

เน่าของเศษอาหารที่คั่งค้างในปากตลอดคืน และในเวลาหลับน้ำลายไหลออกมาหล่อเลี้ยงน้อยลง ทำให้เกิดการบูดเน่าของน้ำลายได้ นอกจากนี้คนที่มีลิ้นเป็นฝ้าเป็นที่สะสมเศษอาหารและเชื้อโรค ก็มีกลิ่นปากรุนแรง

ควรเข้าใจว่าปากเหม็นไม่ใช่โรค คือไม่ใช่โรคปากเหม็น เป็นเพียงอาการของโรคบางอย่างเท่านั้น อาจจะแบ่งได้เป็น ๒ คือ.-

๑. เกิดจากภาวะการเป็นโรคในช่องปาก หรือละเลยไม่ทำความสะอาดปากและฟัน

๒. เกิดจากภาวะนอกปาก พวกนี้แม้รักษาปากและฟันอย่างดี ก็ยังเหม็น ต้นเหตุมาจากโรคของระบบการหายใจ เช่นโรคปอดเป็นต้น ชนิดนี้พบน้อย

ผู้มีปากเหม็นลองเอามืออุดจมูก และหายใจทางปากค่อย ๆ ถ้ามีกลิ่น ก็แสดงว่ามาจากช่องปาก และลองอุดปากหายใจทางจมูก ถ้ามีกลิ่นก็แสดงว่าเกิดจากระบบการหายใจ

ต้นเหตุของปากเหม็น

๑. **สาเหตุภายนอก** นอกจากโรค ของระบบทางหายใจ

ก. อาหารบางอย่าง เช่นหอม กะเทียม แอลกอฮอล์

ข. เกิดจากการเผาผลาญผิดปกติของอาหาร

ค. ของเสียที่ร่างกายไม่อาจขับออกได้ โดยทางปกติ ต้องขับทางลมหายใจ

อาหารบางอย่าง เช่น หอม และกะเทียม หลังจากรับประทานเข้าไปแล้ว ยังมีกลิ่นเหม็นติดปากของเราได้ ทั้งนี้ บางคนเข้าใจว่ามีเศษของกะเทียมติดอยู่ แต่ถึงแม้จะทำความสะอาดปากแล้วก็ตาม ยังมีกลิ่นติดอยู่อีกที่เป็น ดังนี้ เพราะหอมกะเทียมถูกย่อยและดูดซึมเข้ากระแสโลหิตและ ขับถ่ายออกทางลมหายใจ จึงมีกลิ่นติดปากอยู่นาน แต่อาการท้องผูกไม่ทำให้ปากเหม็นได้

๒. **สาเหตุภายใน** ภายในช่องปาก

ก. มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพในช่องปาก เช่นน้ำลายไหลน้อยกว่าปกติการมีฝ้าจับ

บนลิ้นก็ทำความสะอาดลิ้น ด้วยการแปรง ขูด ก็ลดความเหม็นลงได้

ข. เนื่องจากละเลย ไม่ทำความสะอาดปากและฟันปล่อยให้มีเศษอาหารตกค้างอยู่ในช่องปากเกิดการบูดเน่า มีกลิ่นเหม็น

นอกจากนี้ยังเกิดจากโรคของช่องปากต่าง ๆ ได้อีก เช่นฟันผุ เหงือกอักเสบ หรือโรคของอวัยวะรองรับตัวฟันที่เรียกว่า "รำมะนาด" ซึ่งโรครำมะนาดนี้ทำให้ปากเหม็นรุนแรงที่สุด

ค. เกิดจากการใส่ฟันปลอม เช่นทำสะพานฟัน หรือครอบฟันไม่ดี มีช่องให้เศษอาหารตกค้างได้ ส่วนการใส่ฟันปลอมชนิดถอดล้างได้ มักไม่ค่อยมีกลิ่นเหม็นนอกจากไม่ทำความสะอาด ทางที่ดีควรถอดล้างทุกครั้งหลังรับประทานอาหารแล้ว

ง. ปากเหม็นเกิดหลังจากถอนฟัน หรือว่ากัดในช่องปาก เพราะไม่ได้ใช้ฟันบด

เคี้ยวอาหารตามปกติ และต้องรับประทานแต่อาหารอ่อน ๆ ฟันก็ไม่สะอาด และอีกประการหนึ่งมีเชื้อโรคเพิ่มขึ้น และมีการบูดเน่าของโลหิตที่ไหลออกมา ถึงแม้ว่าเป็นแผลในปากก็ทำให้มีกลิ่นเหม็นได้ โดยเฉพาะแผลที่เกิดจากโรคมะเร็งในปาก มีกลิ่นเหม็นรุนแรงที่สุด

วิธีแก้ปากเหม็น

ที่เกิดจากสาเหตุภายนอกช่องปาก เช่นอาหารมีกลิ่น นี้ช่วยไม่ได้นาน ๆ ไปจะหายเองแต่ถ้าเกิดจากโรคของหลอดลมและปอด หรือส่วนของร่างกายอื่น ๆ ควรปรึกษาแพทย์

ที่เกิดจากสาเหตุในช่องปาก เราอาจกำจัดได้โดยรักษาความสะอาดฟัน และบำรุงสุขภาพของฟันและปากให้ดี ถ้ามีหินน้ำลายมาก ก็ควรไปขูดออกเสีย เพื่อมิให้เป็นที่ขังของเศษอาหารและเป็นที่ป้องกันโรครำมะนาด

ด้วย การใช้ยาอม บ้วนปาก ก็อาจลดความเหม็นไปได้บ้าง แต่ไม่เกิน ๒ ชั่วโมง ดังนี้ ควรแก้ไขโดยบำบัดสาเหตุเสีย เช่นมีฟันผุก็อุดให้เรียบร้อย เหงือกอักเสบก็รีบรักษาเสีย

กลิ่นปากเหม็นเป็นที่น่ารังเกียจมาก ไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุอะไรก็ตาม คนปากเหม็นเรียกได้ว่าเป็นคนอาภัพ เป็นที่รังเกียจของคนทั่วไป ที่ร้ายที่สุดผู้มีกลิ่นปากเหม็นนั้นไม่รู้ตัวเองคนอื่นถ้าไม่สนิทสนมพอ หรือหวังดีต่อกันจริง ๆ แล้ว ก็ไม่กล้าบอกให้ทราบ ดังนั้นท่านไม่ควรโกรธถ้ามีผู้หนึ่งผู้ใดบอกว่า ท่านปากเหม็น ท่านควรจะขอบใจเขา และรีบไปทำการบำบัดเสีย.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด โทร.49002
กองสัมมาอาชีวสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์
นายบุญเหลือ เจริญวงศ์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา ๙ ก.ย. ๑๑